

PATVIRTINTA

Lietuvos policijos generalinio komisaro
2026 m. d. įsakymu Nr.

REKOMENDACIJOS DĖL TYRIMO OBJEKTŲ PAKAVIMO IR KLAUSIMŲ FORMULAVIMO UŽDUOTYJE ATLIKTI OBJEKTŲ TYRIMĄ

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijos dėl tyrimo objektų pakavimo ir klausimų formulavimo užduotyje atlikti objektų tyrimą (toliau – Rekomendacijos) nustato tyrimo objektų pakavimo ir klausimų formulavimo užduotyje atlikti objektų tyrimą tvarką, taip pat kai kurių rūšių tyrimų (ekspertizių) objektų paėmimo, pakavimo, gabenimo ir saugojimo ypatumus.

2. Rekomendacijos parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso, Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2011 m. sausio 18 d. įsakymo Nr. I-14 „Dėl Rekomendacijų dėl užduočių specialistams ir ekspertams skyrimo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2020 m. vasario 20 d. įsakymo Nr. I-55 „Dėl Rekomendacijų dėl transporto priemonių, kurios, įtariama, yra pagrobtos, paėmimo, saugojimo, tikrinimo ir grąžinimo atliekant ikiteisminį tyrimą ir vykdant tarptautinius įsipareigojimus patvirtinimo“, Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centro viršininko 2022 m. birželio 9 d. įsakymo Nr. 140-V-40 „Dėl Įvykio vietos fiksavimo ir objektų ar pėdsakų paieškos, paėmimo ir pakavimo, atliekant įvykio vietos apžiūrą ar tyrimą, rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos policijos generalinio komisaro 2021 m. balandžio 2 d. įsakymo Nr. 5-V-285 „Dėl Kompetencijų apžiūrėti ar tirti įvykių vietas tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos policijos generalinio komisaro 2024 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. 5-V-86 „Dėl Alkoholio produktų ir rūgimo požymių turinčių skysčių laboratorinių ėminių atrinkimo, paėmimo ir pakavimo taisyklių ir laboratorinių alkoholio produktų ėminių atrinkimo, paėmimo ir pakavimo algoritmo patvirtinimo“, Lietuvos policijos generalinio komisaro 2026 m. balandžio 8 d. įsakymo Nr. 5-V-397 „Dėl Reagavimo į sprogimo grėsmes ir darbo su rasta stambaus kalibro šaudmenimis, sprogmenimis bei sprogstamosiomis medžiagomis instrukcijos patvirtinimo“ nuostatomis.

3. Kriminalistiniame tyrimui tiriami objektai (toliau – objektas) teikiami per policijos kurjerius, o užduotis atlikti tyrimą – per Integruotą baudžiamojo proceso informacinę sistemą (toliau – IBPS), Administracinių nusižengimų registrą (toliau – ANR) arba Policijos dokumentų valdymo sistemą (toliau – DVS).

4. Trumpesniems objektų tyrimo atlikimo terminams ir tyrimų kokybei daug įtakos turi:

4.1. tinkamas objektų, pateikiamų tyrimui ar ekspertizei atlikti, paėmimas pakavimas, gabenimas ir saugojimas;

4.2. tinkamas klausimų specialistui (ekspertui) formulavimas.

5. Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

5.1. **Asmeninės apsaugos priemonės** – priemonės, apsaugančios įvykio vietoje dirbančio pareigūno kvėpavimo takus, gleivinę ir odą nuo įvairių medžiagų ar jų pėdsakų poveikio (pvz., daktiloskopinių miltelių, kraujo dulkių, oro lašeliniu būdu ar per kūno skysčius persiduodančių ligos sukėlėjų) ir (ar) sudarančios barjerą, užtikrinantį, kad pareigūnas savo veiksmais neužters, nesunaikins ar nesugadins pėdsako (pvz., biologinė mikropėdsakų tarša). Asmeninėms apsaugos priemonėms priskiriamos vienkartinės pirštinės, vienkartiniai rankogaliai, vienkartinė veido kaukė, vienkartinis kombinezonas su galvos gaubtuvu, vienkartiniai antbačiai.

5.2. **Lyginamieji pavyzdžiai** – objektai, kurie tyrimą atliekančio specialisto (eksperto) nurodymu arba tyrimą skiriančio teisėsaugos pareigūno, prokuroro ar teisėjo iniciatyva pateikiami kaip pavyzdžiai lyginamajam tyrimui atlikti.

5.3. Objektų tyrimas (toliau – tyrimas) – ikiteisminio tyrimo veiksmas, atliekamas siekiant surasti nusikalstamos veikos pėdsakus ir kitus objektus, turinčius reikšmės tyrimui, nustatyti įvykio situaciją ir kitas bylai reikšmingas aplinkybes.

5.4. Plomba – užtraukiama plastikinė ar lipni objekto pakavimo apsauginė plomba.

5.5. Rūgimo požymių turintis skystis – etilo alkoholio turintis skystis, gautas fermentacijos (rūgimo) būdu, drumstas, su nuosėdomis, gali būti su matomomis skysčio gamybai naudotomis žaliavomis ar medžiagomis.

5.6. Teisėsaugos pareigūnas – ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas, policijos pareigūnas.

5.7. Tiriamasis objektas – daiktai ar dokumentai, turintys reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti, materialūs objektai, kurie buvo nusikalstamos veikos padarymo įrankiais ar priemonėmis, nusikalstamos veikos rezultatais arba ant kurių išliko nusikalstamos veikos pėdsakų, arba kurie buvo kaltininko nusikalstamų veikų objektais, taip pat visi kiti daiktai, kurie gali būti priemonėmis nusikalstamai veikai atskleisti ir kaltininkams nustatyti, kurie turi būti pateikiami tirti laboratorijoje.

5.8. Uždarymo priemonė – butelio, stiklinio indo, bakelio, bidono, statinės ir kt. taros užsukimo, užkimšimo ar uždarymo priemonė (kamštis, užsukamas dangtelis, dangtis ir kt.).

5.9. Užduotis atlikti objekto tyrimą (toliau – užduotis) – ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūno, policijos pareigūno, prokuroro pavedimas atlikti objektų tyrimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis skirti objektų tyrimą Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Kriminalistinių tyrimų valdybai.

5.10. Kitos Rekomendacijose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatyme, Baudžiamojo proceso kodekse, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse.

6. Užduočių atlikti ekspertinius tyrimus skyrimas:

6.1. Skiriant užduotį atlikti ekspertinį tyrimą, IBPS turi būti nurodoma, kad užduotis yra pavedama Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) Kriminalistinių tyrimų valdybai (toliau – KTV).

6.2. Pateikus užduotį yra būtina IBPS sulaukti informacijos apie užduoties priėmimą ir įrašo apie vieną iš trijų tyrimo objektų pristatymo vietų: Vilnius, Liepyno g. 11A, Kaunas, Radvilėnų pl. 1C, Klaipėda, Kauno g. 6.

Informacija bus pateikiama bylos lango veiksmo „Objektų tyrimas“ poveiksmio „Užduotis atlikti objektų tyrimą“ lango „Perduota: Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Kriminalistinių tyrimų valdyba“ suformuotos užduoties „Užduotis tyrimui“ veiksmų lange „Pastaba“.

6.3. Gavus informaciją apie objektų pristatymo ekspertiniam tyrimui vietą, atitinkamai suformuojama siunta ir išsiunčiama per policijos kurjerius arba objektai asmeniškai pristatomi nurodytu adresu.

6.4. Užduotys atlikti ekspertinį tyrimą, kurios bus teikiamos per DVS, turi būti siunčiamos Policijos departamento KTV (Liepyno g. 11A, LT-08108 Vilnius).

6.5. Tyrimo (ekspertizės) objektai Policijos departamento KTV pateikiami adresu:

6.5.1. Liepyno g. 11A, LT-08108 Vilnius;

6.5.2. Radvilėnų pl. 1 C, LT-50264 Kaunas;

6.5.3. Kauno g. 6, LT-91154 Klaipėda.

6.6. Apskaitos ir finansų tyrimams atlikti objektai pateikiami adresu:

6.6.1. Liepyno g. 11A, LT-08108 Vilnius;

6.6.2. Radvilėnų pl. 1 C, LT-50264 Kaunas;

6.6.3. Kauno g. 6, LT-91154 Klaipėda;

6.6.4. Aušros al. 19, LT-76300 Šiauliai;

6.6.5. Maironio g. 4, LT-28241 Utena;

6.6.6. Gedimino g. 17, LT-72237 Tauragė.

6.7. Skiriant ekspertinį tyrimą ANR ar DVS, užduotis atlikti objektų tyrimą ir tiriamieji objektai pateikiami Policijos departamento KTV (Liepyno g. 11A, LT-08108 Vilnius).

II SKYRIUS

OBJEKTŲ PAKAVIMAS

7. Šiame Rekomendacijų skyriuje pateikiamos rekomendacijos, kaip tinkamai paruošti objektus tyrimui ar ekspertizei atlikti, kaip juos pakuoti, saugoti, gabenti ir pateikti. Šios rekomendacijos apima pagrindinius tinkamo objektų pakavimo, saugojimo ir pateikimo tirti reikalavimus. Jose neaprašyti išskirtinių atvejų (labai dideli kiekiai, labai specifiniai daiktai) bei išskirtinių sąlygų reikalaujančių daiktų (pirotechnika, dujų balionai ir kt.) pakavimo reikalavimai.

8. Objektai tirti Policijos departamento KTV nepriimami esant nors vienai iš šių aplinkybių:

8.1. jei skiriama tyrimo (ekspertizės) rūšis nenustatyta Policijos departamento KTV veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose;

8.2. jei yra akivaizdžių objektų pakuotės pažeidimų (pvz., praplėšta, įplėšta pakuotė, ne iki galo užklijuota pakuotė, visai neužklijuota pakuotė ir pan.) ar pačių objektų pažeidimų (pvz., saugant ar gabenant sudaužyti stikliniai, deformuoti metaliniai, sulankstomi popieriniai objektai ir kt.);

8.3. jei objektų ar jų pakuočių skaičius neatitinka užduotyje nurodyto skaičiaus;

8.4. jei nėra su objektais pateiktų atitinkamų dokumentų (užduoties atlikti objektų tyrimą, nutarties atlikti ekspertizę, prašymo atlikti tyrimą) ar užduotis neperduota per IBPS, ANR, DVS;

8.5. jei užduotis yra nepasirašyta arba neregistruota (IBPS, ANR, DVS);

8.6. jei yra akivaizdžių pateikiamų dokumentų ir užrašų ant objektų ar jų pakuočių neatitikčių ir jei objektai ar jų pakuotės nepažymėti IBPS sugeneruotais brūkšniniais kodais;

8.7. jei teisėsaugos pareigūno, prokuroro užduotyje atlikti objektų tyrimą nenurodytas ikiteisminio tyrimo (medžiagos) ar kriminalinės žvalgybos bylos numeris ar administracinio nusižengimo identifikacinis kodas (siunčiama DVS).

9. Priimdamas objektus, Policijos departamento KTV Užsakymų administravimo ir ekspertinės veiklos koordinavimo skyriaus darbuotojas gali reikalauti iš užsakovų, kurie tiesiogiai į Policijos departamento KTV pristato objektus, informacijos apie papildomas pateikiamų objektų saugojimo sąlygas (pvz., saugojimas šaldytuve ir pan.), kenksmingumą, pavojingumą. Už šios informacijos pateikimą laiku atsako tyrimą (ekspertizę) skiriantys teisėsaugos pareigūnai, prokuroras. Ji paprastai užrašoma ant atskiuro lapo ir pridedama prie pakuotės jos nepažeidžiant ar pritvirtinama prie objekto jo nesugadinant.

10. Daiktai ir (ar) dokumentai, turintys reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti, kuriems nereikia skirti laboratorinio tyrimo ir kurie perduodami į sandėlį saugoti, turi būti pakuojami taip pat kaip ir laboratoriniam tyrimui siunčiami objektai.

11. Pakuojant objektus, būtina laikytis šių bendrųjų reikalavimų:

11.1. naudoti asmenines apsaugos priemones;

11.2. naudoti šias pakavimo priemones ir medžiagas: kartonines dėžes, įvairių dydžių popierinius vokus, maišus, pakavimo popierių, plombas. Išimties aptartos Rekomendacijų skirsniuose, atsižvelgiant į tyrimo (ekspertizės) rūšį;

11.3. pakavimo priemonės parinkti pagal pakuojamų objektų rūšį, jos turi būti tinkamo dydžio ir patvarios, kad supakuotas objektas neiškristų, nepažeistų pakuotės, nekeltų grėsmės aplinkiniams ar nesugadintų pėdsakų;

11.4. jei objektai yra nestandartinių ar labai didelių matmenų, galima juos pateikti tirti:

11.4.1. juos dalinai supakavus, apsaugant jų darbinius paviršius ar kitas tirti svarbias vietas pakavimo priemonėmis (pvz., 2 m ilgio laužtuvo galai);

11.4.2. jų nesupakavus, tačiau jų gabenimo metu vengiant liesti paviršius, ant kurių gali būti ieškoma pėdsakų ar kurie galėjo būti liesti įtariamųjų;

11.5. objektų nepakuoti į anksčiau naudotą, ne naują pakuotę;

11.6. objektus su pėdsakais ar pėdsakus pakuoti iš karto juos paėmus, jei objektų neplanuojama džiovinti. Jei planuojama objektus džiovinti, objektas pakuojamas į laikiną popierinę

pakuotę. Objektus džiovinoti gali tik apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų kriminalistinių tyrimų padalinių specialistai (toliau – KTP specialistas) tik objektams džiovinoti skirtose patalpose.

12. Šlapi objektai prieš pakuojant turi būti išdžiovinami, o, nesant tam reikalingų sąlygų, per 24 val. pateikiami tirti supakuoti į popierinę ar kartoninę pakuotę. Ant tokių paketų papildomai matomoje vietoje turi būti aiškus ir ryškus užrašas: „OBJEKTAS ŠLAPIAS / DRĖGNAS“.

13. Objektai, galintys sukelti pavojų sveikatai ar gyvybei (peiliai, švirkštų adatos, konteineriai su pavojingomis medžiagomis, užtaisyti ginklai ir kt.), turi būti supakuoti taip, kad nejudėtų, į tvirtus (neplyštančius), kietus paketus (pvz., kartonines dėžes), kad gabenant ir išpakuojant nesukeltų pavojaus gyvybei ir sveikatai. Ant paketų matomoje vietoje turi būti aiškus ir ryškus užrašas: „DĖMESIO! GINKLAS UŽTAISYTAS!“, „PAVOJINGA“ arba „PAVOJINGA. AŠTRŪS DAIKTAI“.

14. Visi užrašai ir žymos daromi tik ant pakuočių. Ką nors žymėti ant objektų draudžiama.

15. Ant pakuotės užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai: ikiteisminio tyrimo, kriminalinės žvalgybos, patikslinimo medžiagos numeris, administracinio nusižengimo identifikacinis kodas, Policijos registruojamų įvykių registro pažeidimo identifikavimo kodas, data, įstaigos ar padalinio pavadinimas, adresas, supakavusio asmens pavardė, objekto numeris, trumpas objekto aprašymas (pvz., koks objektas, pėdsakas supakuotas, kur rastas, paėmimo data, vieta), užklįjuojamas IBPS ikiteisminiame tyrime sugeneruotas brūkšninis kodas.

16. Užrašai surašomi ant tuščios pakuotės, kad būtų nepažeisti (nesugadinti) tyrimui atlikti pateikiami objektai ar pėdsakai, kad būtų užtikrinamas pakuotės sandarumas.

17. Kiekvienas objektas su pėdsaku ar pėdsakas pakuojami atskirai. Išimties aptartos Rekomendacijų skirsniuose, atsižvelgiant į tyrimo (ekspertizės) rūšį.

18. Jeigu objektai pakuojami į kartonines, medines ar plastikines dėžes ar popierines pakuotes arba maišus, ant pakuotės užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte. Supakavus objektą į pakuotę su užrašais, ji turi būti užklįjuota ir užplombuota apsaugine plomba. Plomba klijuojama (dedama, kabinama) ant pakuotės uždarymo vietos, kad atidarant pakuotę ji būtų pažeidžiama. Gali būti naudojamos kelios plombos. Taip pat turi būti pridedama informacija apie pateikiamų objektų pavojingumą, kenksmingumą, būtinas gabenimo ar saugojimo sąlygas.

Pastaba. Tyrimui pateikiamų objektų pakavimo pavyzdžiai pateikiami Rekomendacijų priede.

III SKYRIUS

OBJEKTŲ PAKAVIMAS, ATSIŽVELGIANT Į TYRIMO (EKSPERTIZĖS) RŪŠĮ

PIRMASIS SKIRSNIS

ALKOHOLINIŲ PRODUKTŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

19. Alkoholio produktų ir rūgimo požymių turinčių skysčių laboratorinių ėminių atrinkimo, paėmimo ir pakavimo tvarka nustatyta Alkoholio produktų ir rūgimo požymių turinčių skysčių laboratorinių ėminių atrinkimo, paėmimo ir pakavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos policijos generalinio komisaro 2024 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 5-V-86 „Dėl Alkoholio produktų ir rūgimo požymių turinčių skysčių laboratorinių ėminių atrinkimo, paėmimo ir pakavimo taisyklių ir Laboratorinių alkoholio produktų ėminių atrinkimo, paėmimo ir pakavimo algoritmo patvirtinimo“, (toliau – Taisyklės).

20. Alkoholio produktai, esantys fiksuoto tūrio taroje, į kitą tarą (butelius ir kt.) neperpilami ir laboratoriniam tyrimui atlikti pateikiami taroje, kurioje buvo rasti.

21. Jeigu fiksuoto tūrio taroje vienuarūšių objektų grupėje yra daugiau nei vienas objektas, pagal Taisyklių 22 punkte numatytą Laboratorinio alkoholio produktų ėminio imties nustatymo pagal vienuarūšių objekto vienetų skaičių lentelę nustatoma, kiek objekto vienetų turi būti paimta iš vienuarūšių objektų vienetų grupės, t. y. nustatoma laboratorinio alkoholio produkto ėminio imtis. Atrinkti vienuarūšiai objekto vienetai, kai alkoholio produktas yra fiksuoto tūrio taroje, yra

laboratorinis alkoholio produkto ėminys.

22. Jeigu ant objekto vienetų, kai alkoholio produktai yra fiksuoto tūrio taroje, yra etiketės, objekto ženklinimo duomenys ar kiti identifikavimo duomenys arba jeigu uždarymo priemonė yra su tam tikrais ženklais, išspaudais, banderolėmis ir kt., objekto vienetas užplombuojamas taip, kad būtų galima perskaityti ant taros ar uždarymo priemonės esančių užrašų tekstą, kad žymėjimai būtų nepažeisti ar kitaip nesugadinti.

23. Jeigu objekto (butelio ir kt.) uždarymo priemonės žiedas (plastikinis užsukamas kamštis) pažeistas, siekiant užtikrinti objekto kaklelio sandarumą, būtina imtis atsargumo priemonių – uždengimo priemonę papildomai apklijuoti lipnia juosta arba perpilti į kitą tarą ir užplombuoti.

24. Laboratorinis ėminys, kai alkoholio produktas yra nestandartinio tūrio taroje, arba laboratorinis ėminys iš rūgimo požymių turinčio skysčio:

24.1. laboratoriniam ėminiui iš nestandartinio tūrio taros paimti naudojami vienkartiniai nuo 0,5 litro iki 1 litro talpos PET (polietilentereftalatas) buteliai su plastikiniais kamščiais;

24.2. laboratoriniam ėminiui iš rūgimo požymių turinčio skysčio paimti naudojami vienkartiniai 1,5–2 litrų talpos PET (polietilentereftalatas) buteliai su plastikiniais kamščiais;

24.3. laboratorinis ėminys imamas šiomis priemonėmis: guminėmis ar silikoninėmis žarnos, skysčių traukikliais (žarna su rankine pompa, skysčių siurbliu-pompa, piltuvu ir kt.). Šios priemonės turi būti švarios, sausos, pagamintos iš tokių medžiagų ir tokios konstrukcijos, kad alkoholio produkto ar rūgimo požymių turinčio skysčio ėminį būtų galima paimti iš taros įvairaus gylio vietų, kad ėminys būtų apsaugotas nuo pašalinio poveikio, nepakeistų jo sudėties, joslinių savybių, fizikinių ir cheminių rodiklių. Jeigu laboratoriniam alkoholio produkto ėminiui paimti skirta priemonė yra nesausa, ją reikia praskalauti imamu skysčiu.

25. Jeigu nestandartinio tūrio taroje vienaarūšių objektų grupėje yra daugiau nei vienas objektas, nustatoma laboratorinio alkoholio produktų ėminio imtis pagal Taisyklių 22 punkte numatytą Laboratorinio alkoholio produktų ėminio imties nustatymo pagal vienaarūšių objekto vienetų skaičių lentelę.

26. Alkoholio produktų objektams pakuoti reikalingos priemonės ir medžiagos: kartoninės, medinės ar plastikinės dėžės, popieriniai maišai, plastikiniai tvirtinimo dirželiai.

27. Objektai pakuojami taip, kad, juos saugant ir gabenant, jie nebūtų pažeisti ar kitaip sugadinti. Tara su alkoholio produktais tvarkingai sudedama į dėžes ar maišus. Stikliniai buteliai pakuojami taip, kad nesiliestų tarpusavyje ir nesudužtų gabenant.

28. Ant kiekvieno objekto ar laboratorinio ėminio vieneto arba dėžių, popierinių maišų ar pakuočių, kai objektai į jas supakuoti, prikljuojami arba pritvirtinami įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte, surašomas trumpas objekto aprašymas (pvz., koks (-ie) objektas (-ai) ar alkoholio produktų likučiai supakuoti, kur rastas (-i), paėmimo data, vieta).

29. Laboratorinių alkoholio produktų ir rūgimo požymių turinčių skysčių ėminių laikymas, gabenimas ir pateikimas:

29.1. laboratoriniai alkoholio produktų ėminiai turi būti laikomi ir gabenami taip, kad jie nepakistų:

29.1.1. turi būti imamasi atsargumo priemonių, kad ėminiai būtų apsaugoti nuo nepageidaujamų sąlygų (tiesioginių saulės spindulių, labai žemos ar aukštos temperatūros, alkoholio produkto išpylimo ir kt.);

29.1.2. turi būti įpakuojami taip, kad tara nesudužtų, neapvirstų ar kitaip nebūtų sugadinta;

29.2. laboratorinius alkoholio produktų ėminus reikia laikyti vėdinamose, nuo tiesioginių saulės spindulių apsaugotose patalpose, temperatūra patalpoje turi būti ne aukštesnė kaip 20 laipsnių šilumos;

29.3. rūgimo požymių turinčio skysčio negalima laikyti sandariai uždarytoje taroje;

29.4. rūgimo požymių turinčius skysčius būtina laikyti šaldytuve, kol bus pristatyti į laboratoriją. Jei tokios galimybės nėra – laikyti kuo vėsesnėje patalpoje;

29.5. laboratoriniai alkoholio produktų ėminiai ar rūgimo požymių turinčių skysčių ėminiai laboratoriniam tyrimui turi būti pateikti tirti kiek galima greičiau, ne vėliau kaip per 7 dienas, skaičiuojant nuo laboratorinio alkoholio produktų ėminio ar rūgimo požymių turinčio skysčio ėminio

paėmimo dienos;

29.6. ant dėžių ar pakuočių turi būti užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

ANTRASIS SKIRSNIS

ĮRANGOS NAMINIAMS STIPRIESIEMS ALKOHOLINIAMS GĖRIMAMS GAMINTI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

30. Įrangos naminiams stipriesiems alkoholiniams gėrimams gaminti tyrimo objektai: bet kokios konstrukcijos įranga, kuri galėjo būti ar gali būti naudojama rūgimo požymių turinčiam skysčiui distiliuoti (naminei degtinei gaminti) bei šios įrangos sudėtinės dalys. Jos gali būti tiek savadarbės, tiek gamyklinės (pvz., buitinės paskirties daiktai: bidonai, kibirai, puodai, metaliniai vamzdžiai, guminės žarnos ir pan.), tačiau gamyklinės įrangos konstrukcijos gali būti pakeistos.

31. Įrangos, kuria galima gaminti naminius stipriuosius alkoholinius gėrimus, konstrukcija dažniausiai susideda iš dviejų pagrindinių dalių: kaitinamojo indo, kuriame yra distiliuojamas skystis, ir garų kondensavimo (šaldymo) sistemos, tačiau ji gali būti sudaryta ir iš daugiau sudedamųjų dalių.

32. Lyginamieji pavyzdžiai įrangos, kuria galima gaminti naminius stipriuosius alkoholinius gėrius, tyrimams nepateikiami.

33. Labai svarbu tirti pateikti visas įrangos sudėtinės dalis, nepamirštant ir jungiamųjų dalių (vamzdžių, žarnų ir kt.). Neretai nėra galimybių paimti visų įrangos sudėtinių dalių (pvz., kuri nors dalis įmūryta į stacionarią krosnį ar pan.). Tokiu atveju šią dalį būtina tinkamai užfiksuoti: nufotografuoti, griežtai laikantis detaliosios fotografijos taisyklių, išmatuoti ir tai aprašyti įvykio vietos apžiūros protokole, arba objektų tyrimas gali būti atliktas įvykio vietoje, pasitelkiant Policijos departamento KTV specialistus.

34. Jei objektai labai didelių matmenų, juos tirti pateikti galima jų nesupakavus, tačiau reikia apsaugoti jungiamuosius dalių paviršius, o juos gabenant reikia vengti liesti paviršius, ant kurių gali būti ieškoma pėdsakų ar kurie galėjo būti liesti įtariamųjų.

35. Visais atvejais objektai, dėžės ar pakuotės turi būti užplombuoti, turi būti užrašyta informacija, leidžianti susieti objektą ar pakuotę su užduotimi atlikti objektų tyrimą (aiškinamieji užrašai), kaip nustatyta Rekomendacijų 15 ir 18 punktuose.

TREČIASIS SKIRSNIS

BALISTINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

36. Balistinio tyrimo objektai:

36.1. pramoniniai ir savadarbiai šaunamieji ginklai, pneumatiniai, dujiniai (pistoletai, revolveriai) ir kiti specialūs ginklai, taip pat įtaisai, savo konstrukcija panašūs į šaunamuosius ginklus, ginklų dalys, detalės ir priedėliai (garso slopintuvai, naktinio matymo taikikliai);

36.2. graižtvinių ginklų šaudmenys (pramoniniai ir savadarbiai), kurių kalibras nesiekia 12,7 mm, lygiavamzdžių ginklų šaudmenys, pneumatinių ginklų sviediniai, kitų specialių ginklų šaudmenys, šaudmenų sudėtinės dalys (tūtelės, kapsulės, kulkos, išskyrus paraką ir dujinių šovinių sudėtyje esančias dirginamojo poveikio medžiagas);

36.3. šautos tūtelės, iššautos kulkos, šratai, grankulkės, kamščiai;

36.4. specialūs įrankiai, mechanizmai, formos ir kt., jei įtariama, kad jie galėjo būti panaudoti gaminant šaunamuosius ginklus, ginklų brėžiniai, kuriuose nurodyti matmenys;

36.5. objektai su šautiniais pažeidimais.

Pastaba. Drėgni drabužiai, prieš pateikiant juos tirti, turi būti išdžiovinti. Pateikus tyrimui šlapius objektus, šautinių pažeidimų pėdsakai bus sugadinti.

37. Lyginamieji kulų ir tūelių pavyzdžiai nepateikiami, jei gaunami balistinio tyrimo atlikimo metu.

38. Prieš paimant ginklą, jis turi būti ištaisytas.

39. Kiekvienas ginklas pakuojamas į atskirą pakuotę. Į atskirus vokus (po vieną objektą) pakuojami ir identifikaciniam tyrimui skirti objektai – šautos tūtelės ir iššautos kulkos.

40. Jei ginklo saugiai ištaisyti nepavyksta (trūksta žinių, įgūdžių ar ginklas yra užstrigęs), ginklas kuo atsargiau pakuojamas tokios būklės, kokios rastas ir paimtas, o ant paketo užrašomas gerai matomas užrašas „DĖMESIO! GINKLAS UŽTAISYTAS!“.

41. Pakuotės turi būti tvirtos, objektai jose neturi judėti, trintis vienas į kitą (pvz., ginklas prie dėžės dugno pritvirtinamas plastikiniais tvirtinimo dirželiais).

42. Pakuojant sausus ar išdžiovintus drabužius, šūvio pėdsakai, esantys ant objektų, turi būti uždengiami švriu popieriumi taip, kad pėdsakai nesiliestų tarpusavyje ir su pakuote. Negalima objektų lenkti tose vietose, kur yra šūvio pėdsakų.

43. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

KETVIRTASIS SKIRSNIS BIOLOGINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

44. Biologinių tyrimų objektas – daiktai ar jų dalys su biologiniais pėdsakais, biologinių pėdsakų nuoplovos ir iškarpos, pavyzdžiai lyginamajam tyrimui atlikti.

45. Kiekvienas objektas ar tamponas su biologinio pėdsako nuoplova pakuojami į atskirą popierinę pakuotę. Išimtis – nuorūkos iš vienos peleninės (ar stiklainio) gali būti pakuojamos į vieną popierinę pakuotę.

46. Objektai turi būti supakuoti taip, kad jie neiškristų iš pakuotės, nepažeistų pakuotės gabenant.

47. Šlapias (-i) drabužis (-iai) (pvz., kepurė, medžiaginė pirštinė, paklodė ar kt.) gali būti išgręžtas (-i) (mūvint vienkartinės pirštines) ir pakuojamas (-i) taip pat kaip šių metodinių Rekomendacijų 12 punkte aprašyti šlapi objektai.

48. Draudžiama naudoti plastikinės pakuotes, nes juose biologiniai pėdsakai gali supelyti ar supūti.

49. Ant išorinių pakuočių negali būti persisunkusio kraujo pėdsakų (būtina naudoti dvigubą pakuotę).

50. Objektai, ant kurių yra sudžiūvusio kraujo, pakuojami paskutiniai, kad būtų išvengta kryžminės taršos, per kurią vieno pėdsako (sudžiūvusio kraujo) dalelės gali būti perneštos ant kito objekto ar pėdsako.

51. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

PENKTASIS SKIRSNIS KRAUJO PĖDSAKŲ RAŠTO TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

52. Kraujo pėdsakų rašto tyrimas yra kriminalistikos sritis, nagrinėjanti kraujo pėdsakų susidarymo mechanizmą. Šis metodas padeda atkurti nusikaltimo aplinkybes (pvz., nustatyti smūgio kryptį, vietą ar įvykių seką).

53. Kraujo pėdsakų rašto objektas – įvykio vieta, daiktai, rūbai ir kiti objektai su kraujo pėdsakais.

54. Objektai su kraujo pėdsakais turi būti paimti ir supakuoti laikantis biologinių pėdsakų pakavimo rekomendacijų.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS CHEMINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

55. Dažų ir lakų tyrimai:

55.1. išdžiūvusius dažų ir lakų tiriamieji pavyzdžiai tyrimui turi būti pateikti popierinėse

pakuotėse;

55.2. kiekvienas objektas turi būti pakuojamas atskirai.

56. Metalų tyrimai:

56.1. objektai metalų tyrimui pakuojami sausi, neveikiami mechaniškai arba agresyvios aplinkos (cheminės medžiagos, terminio poveikio);

56.2. kiekvienas objektas turi būti supakuotas atskirai, sandariose popierinėse pakuotėse;

56.3. jei dėl didelių matmenų ar didelio medžiagos kiekio nėra galimybės pristatyti objektų į laboratoriją, turi būti paimami ir atskirai supakuojami kiekvienos rūšies objektų ėminiai.

57. Dokumentų medžiagų tyrimai:

57.1. dokumentų medžiagų tyrimui priskiriamas popierius, tušas, rašalas, klijai, spausdintuvų dažomosios medžiagos;

57.2. pakuojant būtina užtikrinti pakuotės sandarumą, nepažeisti (nesugadinti) tyrimui atlikti pateikiamo objekto (pvz., kad jis nepriliptų prie pakuotės ir pan.). Objektai turi būti pateikti sausi, popierinėse pakuotėse;

57.3. lyginamieji pavyzdžiai supakuojami ir pateikiami ta pačia tvarka kaip ir objektai.

58. Stiklo ir keramikos tyrimai:

58.1. pagrindinis stiklo ir keramikos gaminių pakavimo reikalavimas – pakuotėje objektai iš skirtingų vietų neturi liestis tarpusavyje;

58.2. stiklo arba keramikos objektai turi būti supakuoti į popierinę pakuotę, kartotinę dėžę. Pakuotės tipas priklauso nuo stiklo arba keramikos rūšies, kiekio ir dydžio;

58.3. lyginamieji pavyzdžiai supakuojami ir pateikiami taip pat kaip ir objektai.

59. Plastikų (polimerinių medžiagų) tyrimai

59.1. objektai pakuojami atskirai, sausi, popierinėse pakuotėse ir neturi kontaktuoti su agresyviomis medžiagomis ir nesiliesti su kitomis plastikinėmis medžiagomis;

59.2. ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte, surašomas trumpas objekto aprašymas (pvz., koks objektas, pėdsakas supakuotas, kur rastas, paėmimo data, vieta), užklijuojamas IBPS ikiteisminiame tyrime sugeneruotas brūkšninis kodas.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

DAKTILOSKOPINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

60. Daktiloskopiniam tyrimui gali būti pateikti šie objektai: daiktai arba jų dalys su išryškintais arba neryškintais rankų pėdsakais, rankų pėdsakai, nukopijuoti ant daktiloskopinių plokštelių, arba nufotografuotų pėdsakų nuotraukos.

61. Daktiloskopinės plokštelės pakuojamos į voką. Į vieną voką galima pakuoti daugiau nei vieną daktiloskopinę plokštelę.

62. Daiktai (pvz., stikliniai, plastikiniai, metaliniai ir kt.) arba jų dalys su išryškintais arba neryškintais rankų pėdsakais pakuojami į pakankamo dydžio kartoninę dėžę taip, kad objektai nejudėtų gabenant, nesitrintų į sienelės, nebūtų pažeisti ar sugadinti pėdsakai arba pats objektas. Jei į vieną dėžę pakuojami keli tokie objektai, jie turi nesiliesti tarpusavyje.

63. Daiktai (pvz., banknotai, popierius, kartonas, lakštinė medienos medžiaga, neapdorota mediena ir kt.) su neišryškintais rankų pėdsakais pakuojami į popierinius vokus. Į vieną pakuotę galima pakuoti daug tokių objektų.

64. Minkšto plastiko objektai (pvz., maišeliai ir kt.) su neišryškintais pėdsakais pakuojami į pakankamo dydžio kartoninę dėžę. Į vieną pakuotę galima pakuoti daugiau tokių objektų, tačiau negalima jų lankstyti, glamžyti, per jėgą grūsti į pakuotę.

65. Daktiloskopinės kortelės su rankų atspaudų lyginamaisiais pavyzdžiais pakuojamos į voką. Į vieną voką galima pakuoti daugiau nei vieną daktiloskopinę kortelę. Supakavus daktiloskopines korteles, pakuotė turi būti užklijuojama.

66. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

DOKUMENTŲ REKVIZITŲ IR RAŠYSENOS TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

67. Dokumentų rekvizitų ir rašyenos objektai – rankraštiniai ir pakeisto turinio dokumentai, suklastoti dokumentai, dokumentų kopijos, lyginamieji pavyzdžiai, asmens dokumentai ir kt.

68. Kiekvienas dokumentas sudedamas į atskirus popierinius paketus arba jų dydį atitinkančius vokus, išskyrus lyginamuosius pavyzdžius, kuriuos galima pakuoti į vieną pakuotę. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte. Įrašai atliekami ant tuščių vokų ar paketų ir tik tada įdedami dokumentai, užklijuojami (negalima daryti mechaninio poveikio jau supakuotiems dokumentams, nes gali būti tiriami įspaustiniai pėdsakai).

69. Dokumentai nežymimi ir nelankstomi, jų negalima susegti, ant jų neklijuojami aiškinamieji užrašai ir lipnios juostos.

70. Kopijavimo aparatų, spausdinimo įrangos pakavimas:

70.1. dauginimo, spausdinimo įrangą geriausia pakuoti į kartonines dėžes. Pakavimui skirta pakuotė turi būti tvirta, kad gabenant nebūtų sugadinti objektai ir ant jų esantys pėdsakai;

70.2. spausdinimo plokštelės ir plėvelės turi būti apsaugotos nuo galimo įbrėžimo ar kitų pažeidimų, todėl pakuojamos į atskirus popierinius paketus. Pagal poreikį papildomai objektus galima apsaugoti naudojant pakavimo popierių;

70.3. ant dėžių, paketų užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

71. Iš dalies sudegusių dokumentų paėmimą gali atlikti tik KTP specialistai.

72. Šiuokščių dėžėje rastas iš dalies sudegęs dokumentas atskirai nepakuojamas, o paimamas ir pristatomas į laboratoriją su visu objektu, kuriame jis buvo rastas.

73. Ant dėžės (pakuotės), kurioje yra gabenamos iš dalies sudegusių dokumentų dalys, klijuojama etiketė su užrašu „TRAPŪS DAIKTAI“.

74. Drėgnų, suteptų krauju ar kitais skysčiais permirkusių dokumentų pakavimas: prieš pakuojan tokius dokumentus, būtina juos išdžiovinti kambario temperatūroje. Objektus paimti ir džiovinti gali tik KTP specialistai objektams džiovinti skirtose patalpose.

75. Kiekvienas dokumentas sudedamas į atskirus popierinius paketus. Ant paketų užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

DEVINTASIS SKIRSNIS

APSKAITOS IR FINANSŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

76. Apskaitos ir finansų tyrimo objektai yra ūkio subjekto apskaitos dokumentai (vykdytas ūkinės finansinės operacijas patvirtinantys dokumentai), apskaitos registrai (suvestinės, kuriose teisės aktų nustatyta tvarka apibendrinami įvykusių ūkinių finansinių operacijų duomenys), finansinių ataskaitų rinkiniai, deklaracijos, pranešimai, ataskaitos, kitų ūkio subjektų dokumentai, susiję su ūkinėmis finansinėmis operacijomis, vykdytomis su tiriamuoju ūkio subjektu, duomenys ar kita informacija iš valstybės institucijų (apie ūkio subjekto turtą, mokestines prievoles ir pan.) bei ikiteisminio tyrimo duomenys, turintys reikšmės tyrimui.

77. Objektai apskaitos ir finansų tyrimui teikiami kartu su užduotimi arba, esant tyrimų atlikimo eilei, gali būti pateikti vėliau, specialistui paprašius prieš pradedant objektų tyrimą.

78. Objektai apskaitos ir finansų tyrimui teikiami per policijos kurjerius (kai teikiami popieriniai dokumentai ar išorinėse laikmenose įrašyti duomenys) arba gali būti teikiami elektronine forma per IBPS ar DVS.

79. Objektai turi būti pateikti tokio laikotarpio, kad atitiktų užduotyje atlikti objektų tyrimą nurodytą tyrimo laikotarpį, ir turi atvaizduoti ūkio subjekto vykdytas ūkinės finansinės operacijas,

dėl kurių atliekamas tyrimas pagal užduotyje pateiktus klausimus. Priklausomai nuo užduotyje atlikti objektų tyrimą suformuluotų klausimų ir specialistui nusprendus, objektai, susiję su ūkinių operacijų tęstinumu, gali būti pateikti ilgesnio tiriamojo laikotarpio nei nurodytas užduotyje (pvz., įsakymai, sutartys, pirkimo–pardavimo dokumentai, darbų priėmimo–perdavimo aktai, sąskaitos faktūros, akcininkų susirinkimų protokolai, akcijų apmokėjimo bei įstatinio kapitalo formavimo dokumentai ir pan.). Pvz., jei reikia atsakyti į klausimą, kaip ir ar pagal paskirtį buvo panaudotos paskolos lėšos, o paskola ūkio subjektui suteikta iki užduotyje nurodyto tiriamojo laikotarpio pradžios, tai dokumentai tyrimui turėtų būti pateikti nuo paskolos gavimo dienos, t. y. ilgesnio tiriamojo laikotarpio nei nurodytas užduotyje.

80. Pakavimui reikalingos priemonės ir medžiagos: segtuvai, popieriniai vokai, įmautės, popieriniai, polietileningi maišai, kartoninės dėžės.

81. Pateikiami objektai turi būti susegti segtuvuose ir sunumeruoti. Atskiri, pavieniai dokumentai taip pat turi būti sunumeruoti, lapai gali būti susegti sąvaržėle ar sąsagėle, įdėti į voka, įmautę ar į dėžę arba į kitas pakuotes.

82. Supakavus objektus, pakuotė turi būti užklijuojama. Ant pakuotės užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

83. Jei tyrimui pateikiami objektai yra sudėti (susegti) į segtuvus, tomus, į dokumentų įmautes ir pan., brūkšninis kodas, sugeneruotas IBPS, turi būti užklijuotas ant kiekvieno segtuvo, tomo, įmautės ir pan. Jei tyrimui pateikiami objektai yra sudėti į dėžes, maišus, vokus ar kitas stambias pakuotes, brūkšninį kodą, sugeneruotą IBPS, pakanka užklijuoti ant kiekvienos dėžės, maišo, voko ar kitos stambios pakuotės.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS

INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

84. Informacinių technologijų tyrimui gali būti pateikti šie objektai: kompiuteriai (nešiojamieji, stacionarūs, kompiuteriai, sumontuoti ekrane (angl. *All in one*), serveriai, standieji diskai ir lustinės duomenų laikmenos (SSD), išoriniai standieji diskai ir išorinės lustinės duomenų laikmenos (SSD), planšetiniai kompiuteriai, CD, DVD, BLUE-RAY optinės duomenų laikmenos, USB atmintinės, atminties kortelės (SD, *micro SD*, *Compact Flash* ir kt.), LTO duomenų juostos ir kitos nestandartinės duomenų laikmenos, duomenų saugyklos (NAS), mobilieji telefonai, SIM kortelės, VoIP, balso perdavimo IP protokolu telefonų serveris, nešiojamieji daugialypės terpės grotuvai (pvz., „Apple iPod“), diktofonai, žaidimų konsolės, skaitmeniniai fotoaparatai, vaizdo kameros, GPS navigacijos įrenginiai, vaizdo įrašymo įrenginiai (DVR, NVR), vaizdo registratoriai, kompiuterių tinklų, belaidžio ryšio (*Wi-Fi*) maršrutizatoriai (tiriami įvykio vietoje, neatjungus nuo elektros tinklo), spausdintuvai, kopijavimo aparatai, skeneriai su atmintimi, kurioje gali būti išsaugomi spausdinti arba skenuoti dokumentai (angl. *buffer*), bepiločiai orlaiviai, IoT (angl. *Internet of Things*) išmanieji įrenginiai (laikrodžiai, televizoriai ir kiti įrenginiai, kurie jungiami į tinklą).

85. Pakavimui reikalingos priemonės ir medžiagos: originalios informacinių technologijų įrangos pakuotės, popierinės pakuotės ar maišai, kartoninės dėžės, pakavimo popierius, ryšio signalus blokuojantys maišeliai (Faradėjaus maišeliai (angl. *Faraday bag*)), folija.

86. Būtinieji veiksmai prieš objektų pakavimą, kai objektas yra kompiuteris:

86.1. fotografuojamas ar filmuojamas kompiuterio ir išorinių įrenginių sistemos išdėstymas – bendras vaizdas ir vaizdas iš arti;

86.2. užfiksuojami visi išoriniai įrenginiai ir jų tipai, taip pat paslėpti įrenginiai, pvz., belaidžio ryšio maršrutizatoriai ir kt.;

86.3. užfiksuojama kompiuterio būklė – jis buvo įjungtas ar išjungtas;

86.4. jei kompiuteris įjungtas, nufotografuojama, kokie procesai vyksta kompiuterio monitoriuje;

86.5. jei kompiuteris įjungtas, įvertinama, ar kompiuterio duomenų laikmena nėra šifruota, pvz., *Bitlocker*, *Veracrypt*. Taip pat svarbu įvertinti, ar kompiuteryje matoma informacija nėra saugoma debesijoje ar nutolusiame serveryje (serverių apžiūrai būtina pasitelkti informacinių

technologijų specialistą);

86.6. prieš išimant ir supakuojant stacionarius, nešiojamuosius kompiuterius, atjungiami maitinimo ir kiti laidai.

87. Objektų paruošimas pakuoti:

87.1. įrenginiuose, galinčiuose priimti ir išsiųsti duomenis belaidžiu ryšiu, kuriuose yra galimybė aktyvuoti skrydžio režimą, šis režimas aktyvuojamas, jeigu yra galimybė, telefono nustatymuose pasirenkama, kad telefono ekranas neužmigėtų arba neužsirakintų, ir kuo skubiau telefonas, užtikrinant jo akumuliatoriaus krovimą, pristatomas tyrimui (iki 72 val., galimai neprarandant AFU režimo);

87.2. iš įrenginių, galinčių priimti ir išsiųsti duomenis belaidžiu ryšiu, kuriuose nėra galimybės aktyvuoti skrydžio režimo, išimama SIM kortelė, įrenginiai apvyniojami folija mažiausiai 3 sluoksniais arba įdedami į ryšio signalus blokuojantį maišelį (Faradėjaus maišelį);

87.3. jei nėra galimybės supakuoti, elektros laido įjungimo lizdas ir kompiuterio sisteminio bloko korpuso nuimami dangčiai užplombuojami taip, kad nebūtų galima išimti detalių, pakeisti informacijos ar įjungti įrenginio;

87.4. užplombuojama taip, kad nebūtų galima atidaryti nešiojamojo kompiuterio ekrano ar netyčia per pakuotę nuspausti nešiojamojo kompiuterio įjungimo mygtuko;

87.5. optinės duomenų laikmenos supakuojamos taip, kad gabenant nebūtų pažeistas sluoksnis su duomenimis (tai neblizgus optinio disko paviršius), nebūtų deformuotos ar sulaužytos optinės duomenų laikmenos.

88. Su objektais paimami ir jų maitinimo blokai ar duomenų perdavimo laidai, jie pakuojami į tą pačią pakuotę.

89. Priimant sprendimą, kokius objektus būtina paimti tyrimui ir kokius veiksmus būtina atlikti prieš juos paimant, reikia atsižvelgti į aplinkybes ir grėsmes, esant būtinumui, pasitelkti KTP specialistus, konsultuotis su informacinių technologijų specialistais.

90. Objektai pakuojami taip, kad, juos saugant ir gabenant, jie nebūtų pažeisti, deformuoti, sulaužyti ar kitaip sugadinti.

91. Supakavus objektus, pakuotė turi būti užklijuojama ir užplombuojama.

92. Ant pakuotės užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS

NARKOTINIŲ IR PSICHOTROPINIŲ MEDŽIAGŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

93. Narkotinių ir psichotropinių medžiagų tyrimui gali būti pateikiamos grynos narkotinės ar psichotropinės medžiagos (milteliai, tabletės, kietos medžiagos, skysčiai, perforuoto popieriaus lapai, augalinės kilmės medžiagos ir grybai, medicinoje naudojami vaistai – tabletės, injekciniai skysčiai, pleistrai), taip pat įvairūs jų mišiniai.

94. Objektai ar priemonės, kuriomis narkotinės (psichotropinės) medžiagos buvo apdorojamos arba vartojamos, įvairūs asmenų, vartojančių ar platinančių narkotines (psichotropines) medžiagas, naudojami daiktai (asmeniniai daiktai, rūbai, automobiliai), ant kurių gali būti šių medžiagų pėdsakų, reagentai, indai ar net visa laboratorinė įranga ir priemonės, kuriomis buvo gaminamos narkotinės (psichotropinės) medžiagos ar jų pirmtakai (prekursoriai) gali būti pateikiami tyrimui tik išimties tvarka, kai objektyviai pagrindžiama tokio tyrimo rezultato svarba tyrimo sėkmei.

95. Dirbant su narkotinėmis medžiagomis (pvz., karfentaniliu, fentaniliu ir jo dariniais) ar objektais, susijusiais su narkotinių medžiagų vartojimu (pvz., vienkartiniais švirkštais, adatomis vienkartiniams švirkštams) ir gabenimu (pvz., įvairiais konteneriais ar pakuotėmis, buvusiais asmenų burnoje ar kitose kūno ertmėse), kyla grėsmė užsikrėsti ŽIV, hepatitu ar kitomis užkrečiamosiomis ligomis, todėl būtina naudoti asmenines apsaugos priemones.

96. Pakavimui reikalingos priemonės ir medžiagos: popieriniai vokai, paketai, maišai, kartoninės dėžės, plastikinė ir stiklinė tara (buteliai, bakeliai, kibirai ar kitos talpyklos).

97. Objektų – miltelių, perforuoto popieriaus lapų, tablečių ir kapsulių pakavimas:

97.1. įvykio vietoje rasti milteliai dažniausiai būna supakuoti į popieriaus, folijos lankstinukus, plastikinės plėvelės paketėlius, plastikinius maišelius. Rasti objektai supakuojami į vokus;

97.2. įvykio vietoje rasti nesupakuoti perforuoto popieriaus lapai pakuojami į sandarias popierines pakuotes, plastikinius uždaromus maišelius;

97.3. įvykio vietoje rasti nesupakuoti milteliai pakuojami į tinkamus pagal dydį plastikinius uždaromus maišelius.

98. Objektų – skysčių pakavimas:

98.1. pakuojant indus su skysčiais, būtina įsitikinti, kad jie tinkamai uždaryti;

98.2. indai su skysčiais pakuojami į kartonines dėžes. Ant dėžių turi būti įspėjimas apie viduje esantį indą su skysčiu, rodykle ant dėžės pažymimas indo viršus;

98.3. stikliniai objektai pakuojami taip, kad nesiliestų tarpusavyje ir nesudužtų gabenant.

99. Objektų – augalinės kilmės medžiagų pakavimas:

99.1. įvykio vietoje rastos sausos augalinės kilmės medžiagos įvairiose pakuotėse, supresuota augalinės kilmės medžiaga tyrimui pateikiamos supakuotos į vokus, kartonines dėžes, popierinius paketus. Rasta nesupakuota sausa augalinės kilmės medžiaga pakuojama į sandarias tinkamas pagal dydį pakuotes, o šios pakuojamos į vokus, kartonines dėžes, popierinius paketus;

99.2. įvykio vietoje rasti augantys kanapių augalai ne išraunami, o nupjaunami ties žemės sluoksniu, išdžiovinami ir tyrimui pateikiami supakuoti į popierinius paketus, kartonines dėžes. Žemė su šaknimis, vazonai, kuriuose augo kanapių augalai, tyrimui nepateikiami;

99.3. įvykio vietoje rastos drėgnos augalinės kilmės medžiagos ar žali grybai išdžiovinami. Objektus džiovinti gali tik KTP specialistai objektams džiovinti skirtose patalpose. Jei nėra galimybės jų išdžiovinti – pakuojami į popierinius paketus, maišus, kartonines dėžes jų nesuspaudžiant. Pakuotėse praduriamos skylės ir pakuotės su augalais per 24 val. pateikiamos tyrimui atlikti.

100. Objektų – švirkštų ir adatų ar kitų didesnės rizikos objektų, t. y. bet kokių duriančių ar pjaunančių objektų pakavimas:

100.1. jei švirkšte su adata ir antgaliu yra skysčio, stūmoklis patraukiamas atgal, kad skystis neištekėtų gabenant;

100.2. jei švirkštas su skysčiu randamas be adatos ir antgalio, skystis perpilamas į sandarų indą (pvz., į plastikinį konteinerį su vatos tamponu, kuris skirtas nuoplovoms daryti);

100.3. adatų galai apsaugomi suvyniojant švirkštą į švaraus popieriaus lapą arba adatas užlenkiant;

100.4. švirkštai pakuojami į kartonines dėžutes ir pritvirtinami plastikiniais užveržiamais dirželiais taip, kad gabenant nejudėtų, ant pakuotės turi būti užrašas: „ATSARGIAI, ŠVIRKŠTAS“.

101. Kitos aštrios arba pavojingos medžiagos, tokios kaip šukės, stiklo vamzdžiai, veidrodžiai, skustuvų peiliukai ir kt., suvyniojamos į švaraus popieriaus lapą ir pakuojamos į kartonines dėžes. Objektai pritvirtinami plastikiniais užveržiamais dirželiais taip, kad gabenant nejudėtų, ant pakuotės turi būti užrašas: „ATSARGIAI“.

102. Jei narkotinių medžiagų likučių randama ant minkštų paviršių (pvz., baldų, automobilio sėdynių, kilimėlių), draudžiama rinkti medžiagos likučius ant lipnios juostos, nes klijai trukdo tyrimui ir gadina tyrimo įrangą. Narkotinių medžiagų pėdsakus ar medžiagos likučius, atsižvelgiant į aplinkybes, rekomenduotina surinkti pincetu, mechaniškai sušluoti.

103. Įvykio vietoje randami vizualiai nenaudoti plastikiniai maišeliai tyrimui nepateikiami, atsižvelgiant į aplinkybes, ant jų gali būti ieškoma rankų pėdsakų.

104. Narkotinių ir psichotropinių medžiagų objektai teikiami per policijos kurjerius arba pateikiami per teisėsaugos pareigūnus. Jie privalo tyrimui pateikti visą iš nelegalios apyvartos išimtos medžiagos kiekį. Jei to padaryti praktiškai neįmanoma (pvz., kai sulaikytas labai didelis medžiagos kiekis ar yra pavojus suardyti stacionarią sintezės įrangą, pavojus žmonėms ar aplinkai ir pan.), turi būti iškviečiamas specialistas (ekspertas ar specialistų (ekspertų) grupė), siekiant įvykio vietoje atlikti objektų apžiūrą bei ėminių paėmimą.

105. Įvykio vietoje randamos dopingo medžiagos tyrimui nepateikiamos, nes jų tyrimai

Policijos departamento KTV neatliekami.

106. Objektai turi būti tvarkingai supakuoti, sudėti į dėžes ar į stiklinę tarą. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

107. Kad iki laboratorinio tyrimo pradžios būtų išsaugotos pirminės objektų savybės, buvusios poėmio metu, rekomenduojama laikytis tam tikrų šių objektų laikymo ir pristatymo sąlygų: medžiagos laikomos vėdinamose, nuo tiesioginių saulės spindulių ir didelių temperatūros svyravimų apsaugotose patalpose.

DVYLIKTAJIS SKIRSNIS NEŠAUNAMŲJŲ GINKLŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

108. Nešaunamųjų ginklų tyrimų objektai – peiliai, durklai, durtuvai, kardai, kastetai, arbaletai, elektros šoko įtaisai, dujų įrenginiai ir kiti įtaisai bei daiktai, skirti taikiniui paveikti nenaudojant sprogstamųjų medžiagų degimo produktų slėgio jėgos, arba objektai, kurių funkcinė paskirtis nežinoma arba ginčytina, pagaminti savadarbiu būdu, perdirbti ir neturintys ryškių nešaunamojo ginklo požymių. Tyrimui gali būti pateikiami daiktai, jų ruošiniai, pusgaminiai.

Pastaba. Buitinės paskirties įrankiai (virtuviniai peiliai, kirviai ir pan.) bei sporto inventorius (beisbolo, kriketo lazdos ir pan.) nešaunamiesiems ginklams nepriskiriami.

109. Apžiūrint objektus, reikia turėti omenyje, kad ant jų išorinių paviršių gali būti žmogaus rankų pėdsakų, biologinės kilmės pėdsakų, mikrodalelių ir t. t. Todėl, numatant skirti daktiloskopinį, biologinį ar kitos rūšies tyrimą, reikia imtis priemonių šiems pėdsakams išsaugoti.

110. Lyginamieji pavyzdžiai nešaunamųjų ginklų tyrimui nepateikiami.

111. Pakuotės turi būti pakankamai tvirtos, objektai jose neturi judėti, trintis vienas į kitą (pvz., peilis prie dėžės dugno pritvirtinamas plastikiniais tvirtinimo dirželiais).

112. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

TRYLIKTAJIS SKIRSNIS PORTRETŲ TYRIMAI

113. Portretų tyrimo objektai yra nuotraukos ir kiti informacijos šaltiniai (vaizdo įrašai, pasai, vairuotojo pažymėjimai ir kt.), kuriuose yra užfiksuotas žmogaus atvaizdas.

114. Pakavimui reikalingos priemonės ir medžiagos: specialios kompaktiniams diskams laikyti skirtos plastikinės dėžutės, specialūs kompaktiniams diskams saugoti skirti popieriniai vokai.

115. Jei tyrimui atlikti pateikiami skaitmeniniai vaizdo failai (skaitmeninės nuotraukos ar vaizdo įrašai), jie gali būti perduodami IBPS kartu su užduotimi skirti tyrimą kaip dokumento (užduoties) priedai.

116. Jei tyrimui atlikti pateikiamos nuotraukos ar kiti materialūs objektai, jie turi būti supakuoti į pakuotes taip, kad gabenimo metu nebūtų pažeisti, deformuoti, sulaužyti ar kitaip sugadinti.

117. Ant tirti pateikiamų kompaktinių (CD ir DVD) diskų galima rašyti tik su specialiais rašikliais. Draudžiama rašyti ant pakuotės, kai joje yra įdėtas kompaktinis diskas. Visi užrašai ant pakuotės turi būti padaryti prieš įdedant į ją laikmeną su nuotraukomis ar vaizdo įrašais. Siunčiami kompaktiniai diskai turi būti įdėti į specialiai šiems diskams laikyti skirtas plastikines dėžutes, o jų neturint – į specialiai šiems diskams laikyti skirtus popierinius vokus (kad diskai nesusibraizytų, į vieną voką dedama tik po vieną kompaktinį diską). Jei kompaktiniai diskai siunčiami ne plastikinėse dėžutėse, ant pakuotės būtina užrašyti „ATSARGIAI. KOMPAKTINIAI DISKAI“, kad būtų atkreipiamas dėmesys ir diskai nebūtų pažeisti ar sulaužyti.

118. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

KETURIOLIKTAJIS SKIRSNIS

TECHNINIAI SPROGMENŲ IR SPROGIMO APLINKYBIŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

119. Sprogmenų techninių ir sprogimo aplinkybių tyrimo objektai yra:

119.1. savadarbės ir pramoninės gamybos sprogstamosios medžiagos bei jų pirmtakai (prekursoriai);

119.2. savadarbiai ir pramoninės gamybos sprogmenys ir jų dalys;

119.3. šaudmenys, kurių kalibras yra 12,7 mm ir didesnis (šaudmenys iki 12,7 mm kalibro yra balistinio tyrimo objektai), ir jų dalys;

119.4. savadarbiai ir pramoninės gamybos šaunamieji ginklai (granatsvaidžiai ir panašiai) ir jų dalys;

119.5. savadarbiai ir pramoninės gamybos pirotechnikos gaminiai ir jų dalys;

119.6. savadarbių ir pramoninės gamybos sprogmenų liekanos po sprogimo, grunto mėginiai ir paviršių nuoplovos iš įvykio vietos, kurioje įvyko sprogimas, bei jų kontroliniai mėginiai, sprogimo aplinkos objektai ar jų fragmentai su sprogimo poveikio požymiais.

120. Policijos departamento KTV neatliekami karinių kompleksų (raketų, torpedų paleidimo ir pan.) tyrimai ir vertinimai siekiant nustatyti viso komplekso ar atskirų jo dalių tinkamumą naudoti.

121. Objektų pristatymas į laboratorinio tyrimo vietą nėra pagrindas atlikti tyrimą – privaloma surašyti ir pateikti IBPS užduotį atlikti objektų tyrimą.

122. Sprogmenų techninio tyrimo objektų apžiūrą, neutralizavimą, saugojimą ir gabenimą į laboratorinio tyrimo vietą organizuoja ir atlieka tik Policijos departamento Antiteroristinių operacijų rinktinės „Aras“ (toliau – Rinktinė „Aras“) išminuotojai, vadovaudamiesi galiojančiais teisės aktais.

123. Siųsti sprogstamąsias medžiagas (išskyrus paraką), sprogmenis ir 12,7 mm ir didesnio kalibro šaudmenis per policijos kurjerius, paštu ar gabenti visuomeniniu transportu griežtai draudžiama.

124. Visi tyrimo ir objektų pakavimo veiksmai atliekami griežtai vadovaujantis Darbo su rastais stambaus kalibro šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis instrukcija, patvirtinta Lietuvos policijos generalinio komisaro 2021 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 5-V-767 „Dėl Darbo su rastais stambaus kalibro šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis instrukcijos patvirtinimo“.

125. Jeigu sprogmenys buvo sunaikinti jų radimo arba kitoje vietoje, sprogmens sunaikinimo vietą apžiūri bei surenka sunaikinto sprogmens fragmentus ir tyrimui reikalingus mėginius kriminalistinių tyrimų specialistai.

126. Jeigu sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų kiekiai dideli, objektai apžiūrimi kartu su Policijos departamento Rinktinės „Aras“ išminuotojais, Policijos departamento KTV specialistais, jie atsirenka ir paima tiriamuosius pavyzdžius.

127. Apžiūrint objektus, reikia turėti omenyje, kad ant jų išorinių paviršių gali būti žmogaus rankų pėdsakų, biologinės kilmės pėdsakų, mikrodalelių ir t. t. Todėl, numatant skirti daktiloskopinį, biologinį ar kitos rūšies tyrimą, privaloma imtis priemonių šiems pėdsakams išsaugoti.

128. Pakavimui reikalingos priemonės ir medžiagos: popieriniai vokai, paketai, popieriniai maišai, kartoninės dėžės, pakavimo popierius, polietileniniai paketai, sandarios metalinės ar stiklinės talpos.

129. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

PENKIOLIKTASIS SKIRSNIS

TRANSPORTO PRIEMONIŲ IDENTIFIKAVIMO TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

130. Transporto priemonių identifikavimo tyrimo objektai – transporto priemonės (techniniai įtaisai, skirti kroviniams (keleiviams, medžiagoms, įrenginiams, įvairioms prekėms ir kt.) pervežti) bei jų dalys.

131. Dažniausiai pasitaiko šie VIN klastojimo būdai:

- 131.1. originalaus numerio pakeitimas kitu numeriu;
- 131.2. visiškas originalaus numerio nušlifavimas ir kito numerio iškalimas;
- 131.3. originalaus numerio paslėpimas ir naujo numerio iškalimas;
- 131.4. atskirų numerio simbolių klastojimas.

132. Kiekvienam iš šių VIN klastojimo būdų yra būdinga požymių visuma. Kai kurių klastojimo būdų požymius galima nustatyti nenuimant dažų dangos, kiti požymiai gali būti aptikti tik visiškai pašalinus dažų dangą nuo numeracijos lauko.

133. Lyginamieji pavyzdžiai transporto priemonių identifikavimo tyrimams nepateikiami.

134. Jeigu nustatoma, kad transporto priemonė pagrobta ar ieškoma, ar įtariamas transporto priemonės identifikavimo numerio klastojimas, objektų tyrimas atliekamas vadovaujantis Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis ir Rekomendacijomis dėl transporto priemonių, kurios, įtariama, yra pagrobtos, paėmimo, saugojimo, tikrinimo ir grąžinimo atliekant ikiteisminį tyrimą ir vykdant tarptautinius įsipareigojimus, patvirtintomis Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2020 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. I-55 „Dėl Rekomendacijų dėl transporto priemonių, kurios, įtariama, yra pagrobtos, paėmimo, saugojimo, tikrinimo ir grąžinimo atliekant ikiteisminį tyrimą ir vykdant tarptautinius įsipareigojimus patvirtinimo“. Pareigūnas ar prokuroras, atsižvelgdamas į tyrimo aplinkybes, objekto paėmimo priežastis, sprendžia, kur bus laikoma transporto priemonė. Transporto priemonė turi būti aprašyta, nufotografuota ir užplombuota.

135. Priimant sprendimą dėl transporto priemonės pateikimo identifikavimo tyrimui atlikti jos saugojimo vietoje ar gabenimo tyrimui atlikti į Policijos departamento KTV, rekomenduojama įvertinti saugojimo ir gabenimo kaštus, atsižvelgiant į tai, kad transporto priemonės saugojimo iki identifikavimo tyrimo atlikimo trukmė gali užtrukti. Taip pat reikia įvertinti faktą, kad kai kuriais atvejais, siekiant atlikti išsamesnį tyrimą, transporto priemonę, atlikus tyrimą saugojimo vietoje, gali vis tiek tekti gabenti į Policijos departamento KTV.

136. Preliminarią transporto priemonės saugojimo trukmę arba transporto priemonės pateikimo tirti į Policijos departamento KTV datą ir laiką galima sužinoti susisiekus su Policijos departamento KTV Transporto priemonių tyrimo skyriaus specialistais.

137. Teikiant transporto priemonę identifikavimo tyrimui atlikti, turi būti užtikrinta, kad specialistai be kliūčių galėtų patekti į transporto priemonę.

138. Jei transporto priemonė važiuojanti, specialistams pateikiami transporto priemonės užvedimo rakteliai, transporto priemonė neturi būti užstatyta nevažiuojančiomis transporto priemonėmis.

139. Jei transporto priemonė nevažiuojanti, patekimo į jos vidų iš visų pusių neturi riboti šalia sustatytos kitos transporto priemonės ar kitokios kliūtys (atstumas iki artimiausios kliūties, galinčios trukdyti patekti į transporto priemonę iš visų pusių, turi būti ne mažesnis nei 1,5 m).

140. Kai tyrimui teikiamos transporto priemonių dalys, kiekviena tyrimui pateikta dalis turi būti supakuota, didelių matmenų transporto priemonių dalys, kurioms nėra galimybės surasti tinkamo dydžio pakuotės, tyrimui gali būti pateikiamos nesupakuotos.

141. Ant pakuočių užrašomi, o ant nepakuotų objektų tvirtinami įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 ir 18 punktuose.

ŠEŠIOLIKTASIS SKIRSNIS

TRASOLOGINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

142. Trasologinius tyrimus ir jų metu tiriamus objektus galima suskirstyti į tris pagrindines grupes:

- 142.1. Avalynės, drabužių ir padangų tyrimas.
- 142.2. Įrankių ir mechanizmų tyrimas.
- 142.3. Objektų visumos nustatymo tyrimas.

143. Avalynės, drabužių ir padangų tyrimo objektai – avalynės, transporto priemonės padangų (ridos), drabužių (pirštinių) pėdsakai, nukopijuoti (modeliuoti) kriminalistinėmis priemonėmis arba paimti su visu objektu, ant kurio paviršiaus paliktas pėdsakas, arba, išimtiniais

atvejais, kai nėra galimybės šių pėdsakų nukopijuoti, jų detaliosios nuotraukos, atliktos griežtai laikantis detaliosios fotografijos taisyklių ir esant skirtingiems apšvietimų kampams.

144. Avalynės, drabužių ir padangų tyrimo lyginamieji pavyzdžiai – įtariamojo avalynė, drabužiai (pirštinės), transporto priemonės padangos.

145. Įrankių ir mechanizmų tyrimo objektai – įrankių ir (arba) mechanizmų pėdsakai, modeliuoti kriminalistinėmis priemonėmis arba paimti su visu objektu (pvz., nužnybtos kabelių dalys, spynos, plombos, automobilių numeriai, drabužiai su durtiniais, pjautiniais ir kt. pažeidimais), ant kurio paviršių palikti pėdsakai, taip pat įvairūs įrankiai (pvz., visrakčiai).

146. Įrankių ir mechanizmų tyrimo lyginamieji pavyzdžiai – įtariamas įrankis ir (arba) mechanizmas, kuriuo įvykio vietoje galėjo būti palikti pėdsakai, konkrečių gaminių (produkcijos), plombų pavyzdžiai.

147. Objektų visumos nustatymo tyrimo objektai – įvairios objekto dalys, rastos įvykio vietoje ar pas įtariamąjį, kurios anksčiau (prieš įvykį) galėjo sudaryti vientisą daiktą (objektą) arba būti kokio nors objekto neatskiriama sudedamąja dalimi (pvz., sudužęs automobilio žibintas ir stiklo šukės, folijos lankstinukas ir folijos ritinėlis, suplėšyto dokumento dalys).

148. Lyginamieji pavyzdžiai objektų visumos nustatymo tyrimui pateikiami tais atvejais, kai yra labai daug smulkių objekto dalių ir tyrimui palengvinti reikia analogiško objekto pavyzdžio.

149. Pakavimui reikalingos priemonės ir medžiagos: kartoninės dėžės, įvairių dydžių vokai, popieriniai maišai, pakavimo popierius.

150. Gipsiniai modeliai tirti būti pateikiami išdžiovinti. Jie pakuojami į kartonines dėžes ar vokus, vieną voką su modeliu įdedant į dar vieną voką.

151. Pėdsakų modeliai pakuojami po vieną pakuotėje. Pėdsako modelis turi būti supakuotas taip, kad neslankiotų ir nesuskiltų pakuotėje. Ant pakuotės turi būti užrašas „TRAPUS. ATSARGIAI“.

152. Gelinės (daktiloskopinės) plokštelės su nukopijuotais avalynės pėdsakais pakuojamos į popierinius vokus taip, kad plokštelė pakuotėje nebūtų sulenкта. Vienoje pakuotėje gali būti kelios plokštelės.

153. Polimeriniai modeliai su nukopijuotais paviršiniais avalynės pėdsakais pakuojami po vieną į popierinius vokus taip, kad neslankiotų ir nepersilenktų pakuotės viduje.

154. Metalizuotų plėvelių atraižas su elektrostatiniu pėdsakų iešikliu nukopijuotais avalynės pėdsakais rekomenduotina pakuoti į plokščias kartonines dėžes, įklojant metalizuotą plėvelę su pėdsaku juodos spalvos puse į viršų ir uždengiant ją ne mažesnio formato naujai atkirpta metalizuotos plėvelės dalimi juodos spalvos puse į viršų. Abi plėvelės dėžėje fiksuojamos lipnia juoste taip, kad jos neslankiotų dėžės viduje.

155. Metalizuotos plėvelės rulono su nukopijuotais avalynės pėdsakais elektrostatiniu pėdsakų iešikliu kraštas prikljuojamas prie rulono lipnia juoste taip, kad rulonas neišsivyniotų: suvyniotus metalizuotos plėvelės rulus rekomenduotina pakuoti į plokščias kartonines dėžes, įtvirtinant juos plastikiniais instaliacijos dirželiais taip, kad rulonai dėžės viduje neslankiotų.

Pastaba. Metalizuotos plėvelės rulus su elektrostatiniu pėdsakų iešikliu nukopijuotais avalynės pėdsakais draudžiama išvynioti, išskyrus kriminalistinėje laboratorijoje, dalyvaujant specialistui – trasologui.

156. Objektai ar jų dalys su avalynės pėdsakais pakuojami po vieną popierinėse pakuotėse.

157. Jei viso objekto ar jo dalies įpakuoti nėra galimybės, reikia uždengti paviršius su pėdsakais popieriumi ir jį pritvirtinti lipnia juosta.

158. Transporto priemonės padangos gali būti pateiktos nesupakuotos, tačiau ant jų turi būti pažymėta, nuo kurios ašies ir kurios pusės jos yra nuimtos.

159. Avalynės, drabužių, ridos pėdsakų detaliosios nuotraukos pateikiamos IBPS kartu su užduotimi skirti tyrimą, kaip dokumento (užduoties) priedai.

160. Jei tirti pateikiami nužnybti ar kitaip atidalinti strypai, kabeliai ar kiti panašūs objektai, tiriamieji atidalintų objektų galai turi būti apsaugomi (pažymimi), juos apsukant popieriumi ar kitaip įpakuojant.

161. Paimant spynas, atraktus ar jų dalis, būtina pažymėti išorinę spynos (arba jos atrakto)

pusę pagal jos padėtį duryse.

162. Jeigu įrankio pėdsako paimti su objektu neįmanoma, tyrimui pateikiami pėdsakų polimeriniai modeliai. Sausi modeliai pakuojami po vieną popieriniuose vokuose arba keli modeliai viename voke taip, kad jie tarpusavyje negalėtų susiliesti ir sulipti.

163. Sugadinta (durta ar pjauta) padanga siunčiama tirti nedarant išpjovų, iškarpų, t. y. siunčiama visa padanga. Jei siunčiamos kelios padangos, turi būti pažymėta, nuo kurios ašies ir kurios pusės jos yra nuimtos.

164. Jei dėl didelių matmenų nėra galimybės supakuoti viso įrankio (pvz., laužtuvo), įpakuojami jo darbiniai paviršiai (pvz., darbinis įrankio paviršius apsukamas popieriumi ir jis pritvirtinamas lipnia juosta).

165. Pažymėtina, kad skirti tyrimą netikslinga, jeigu nėra lyginamojo objekto (įrankio, avalynės ir kt.), galėjusio palikti pėdsakus. Tokiu atveju avalynės pėdsakai siunčiami jų tinkamam fiksavimui ir patikrinimui dėl sutapimų turimoje avalynės pėdsakų kartotekoje, o laužimo pėdsako tyrimo metu gali būti nustatyta tik panaudoto įrankio rūšis.

166. Skiriant identifikacinius (lyginamuosius) įsilaužimo įrankių ar avalynės tyrimus, rekomenduojama atrinkti ir tyrimui pateikti tik tuos objektus, kurie atitinka įsilaužimo pėdsakų pobūdį (pvz., jeigu pėdsakai akivaizdžiai palikti atsuktuvu, nereikėtų pateikti kirvio ar replių) ir avalynės pėdsakų reljefinį raštą.

167. Stambesnių matmenų objektų dalys (pvz., kelmų ir rąstų nuopjovos) gali būti pateikiamos nesupakuotos, jei nėra grėsmės, kad atidalinimo paviršiai bus pažeisti gabenimo metu ir pan., tačiau ant jų turi būti pažymėta, iš kur kiekviena dalis yra paimta.

168. Objektų visumos nustatymo tyrimui siunčiamus objektus (smulkias šukes, dokumentų dalis ir pan.) būtina kruopščiai surinkti. Skirtingose vietose paimti objektai pakuojami į skirtingas popierines pakuotes.

196. Ant pakuočių surašomi, o ant nepakuotų objektų tvirtinami įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

SEPTYNIOLIKTASIS SKIRSNIS VAIZDŲ TYRIMAI

170. Vaizdų tyrimo objektai – nuotraukos arba vaizdo įrašai su užfiksuotais tyrimą dominančiais objektais, kurie gali būti pateikti įvairiose laikmenose (pvz., CD bei DVD diskai, standieji diskai, įvairių tipų analoginės ar skaitmeninės vaizdajuostės ir kt.). Visi pateikiami vaizdo įrašai turi būti originalūs.

171. Pakavimui reikalingos priemonės ir medžiagos: specialios kompaktiniams diskams laikyti skirtos plastikinės dėžutės, specialūs kompaktiniams diskams saugoti skirti popieriniai vokai, popieriniai vokai, kartoninės dėžės.

172. Tyrimui (ekspertizei) būtina pateikti originalaus formato vaizdo bylas, nesant tokios galimybės – nesuglaudintas vaizdo bylas.

173. Lyginamuosius pavyzdžius vaizdų tyrimui (ekspertizei) rekomenduojama pateikti tik skaitmeninėse laikmenose. Gera praktika, kai tyrimui (ekspertizei) pateikiama lyginamojo subjekto (objekto) filmuota medžiaga, kurią filmuojant atsižvelgiama į subjekto (objekto) padėtį (rakursą) tiriamajame vaizdo įrašė, filmuojama neskubant, lėtai apeinamas subjektas (objektas), išlaikant kamerą panašia padėtimi kaip ir tiriamajame įrašė.

174. Nesant įtariamo asmens, galimam vėlesniam tyrimui būtina išsaugoti ištisas vaizdo bylas, jokių būdu jų neišskirstant. Įtariamuosius asmenis reikia fotografuoti ir (ar) filmuoti keliais rakursais: iš priekio, taip pat iš šono, pasisukus į vieną ir kitą pusę 45 laipsnių kampų. Atvaizdai kaupiami tik skaitmeninėse laikmenose. Apibūdinant asmenis, nurodomi išskirtiniai ir (ar) individualūs požymiai (apgamai, randai, tatuiruotės ir pan.).

175. Jei vaizdo įrašas yra paimtas iš skaitmeninės vaizdo stebėjimo sistemos, turi būti pateikta programinė įranga, skirta jam peržiūrėti.

176. Pateikiant vaizdo įrašą tyrimui, turi būti nurodytas laikas, kada buvo užfiksuotas tyrimą

dominantis objektas, nurodytas dominančio epizodo laikas, matomas vaizdo įrašė, jo nesant – laikas nuo vaizdo įrašo pradžios, jei vaizdas tankintas (užfiksuoti kelių vaizdo stebėjimo kamerų vaizdo įrašai) – kameros numeris, kuri užfiksavo dominantį objektą, bei apibūdintas objektas.

177. Jei tyrimui atlikti pateikiami skaitmeniniai vaizdo failai (skaitmeninės nuotraukos ar vaizdo įrašai), jie gali būti perduodami IBPS kartu su užduotimi skirti tyrimą, kaip dokumento (užduoties) priedai.

178. Jei tyrimui atlikti pateikiamos nuotraukos ar kiti materialūs objektai, jie turi būti supakuoti į pakuotes taip, kad gabenimo metu nebūtų pažeisti, deformuoti, sulaužyti ar kitaip sugadinti. CD bei DVD diskai turi būti apsaugoti nuo tiesioginių saulės spindulių bei subraižymo.

179. Tyrimui pateikiami objektai (įvairių tipų magnetinės vaizdajuostės, CD bei DVD diskai ir kt.) turi būti supakuoti į jiems skirtus specialius dėklus (plastikines dėžutes ar kitą jiems skirtą specialią pakuotę) arba popierinius vokus.

180. Ant tirti pateikiamų kompaktinių (CD ir DVD) diskų galima rašyti tik su specialiais rašikliais. Draudžiama rašyti ant pakuotės, kai joje yra įdėtas kompaktinis diskas. Visi užrašai ant pakuotės turi būti padaryti prieš įdedant į ją laikmeną su nuotraukomis ar vaizdo įrašais. Siunčiami kompaktiniai diskai turi būti įdėti į specialiai šiems diskams laikyti skirtas plastikines dėžutes, o jų neturint – į specialiai šiems diskams laikyti skirtus popierinius vokus (kad diskai nesusibraižytų, į vieną voką dedama tik po vieną kompaktinį diską) ir papildomai supakuoti į voką. Jei kompaktiniai diskai siunčiami ne plastikinėse dėžutėse, būtina užrašyti „ATSARGIAI. KOMPAKTINIAI DISKAI“, kad būtų atkreipiamas dėmesys ir diskai nebūtų pažeisti ar sulaužyti.

181. Ant pakuočių užrašomi įskaitomi aiškinamieji užrašai, kaip nustatyta Rekomendacijų 15 punkte.

IV SKYRIUS

KLAUSIMŲ FORMULAVIMAS IR KITOS SVARBIOS SUSIJUSIOS DETALĖS

PIRMASIS SKIRSNIS

ALKOHOLINIŲ SKYSČIŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

182. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti alkoholinių skysčių tyrimus, nepriklausomai nuo turimos pirminės informacijos apie paimto alkoholinio skysčio rūšį, specialistams (ekspertams) pateikti tokį (viskam tinkamą) klausimą: Ar tirti pateiktas skystis yra alkoholinis? Jei taip, tai kokia jo tūrinė etilo alkoholio koncentracija, kokiai alkoholinių skysčių rūšiai jis priklauso, koks yra skysčio kiekis?

183. Visais atvejais – ar tai būtų nedenatūruotas (ar denatūruotas) etilo alkoholis, jų skiedinys (mišinys), naminis alkoholinis gėrimas ar pramoniniu būdu pagamintas alkoholinis (spiritinis) gėrimas, specialistai pateiks atitinkamą išvadą.

184. Jei tirti pateikiamas rūgimo požymių turintis skystis, pateikiami klausimai:

184.1. Ar tirti pateiktas skysčio ėminys turi rūgimo požymių? Jei taip, tai kokia jo tūrinė etilo alkoholio koncentracija?

184.2. Jei tirti pateiktas skystis turi rūgimo požymių, koks absoliutaus etilo alkoholio kiekis yra rastame rūgimo požymių turinčiame skystyje? (Šiuo atveju būtina nurodyti rasto rūgimo požymių turinčio skysčio kiekį kiekvienoje taroje (talpykloje) atskirai).

185. Jei tirti pateiktuose objektuose (buteliuose, stiklainiuose ir kitose talpose) ieškoma alkoholinių skysčių likučių, pateikiami klausimai: Ar tirti pateiktame butelyje (stiklainyje ir kt.) yra alkoholinio skysčio likučių? Jei taip, kokios rūšies alkoholinio skysčio?

186. Sudėtingesniais atvejais (pvz., tirti pateikta daug objektų, nevienarūšiai objektai, objektai su pramoninių alkoholinių gėrimų etiketėmis ir pan.) skiriant užduotis atlikti alkoholinių skysčių tyrimus (ypač tada, kai užduotis reikia atlikti skubos tvarka), kilus neaiškumų ar abejonių dėl objektų atrankos ar klausimų formulavimo, siekiant išvengti perteklinių specialisto kompetencijai nepriskirtų klausimų, taip pat klausimų, nepagrįstai išplečiančių tyrimo apimtį, dėl tyrimo atlikimo galimybių ir klausimų suderinimo tikslinga konsultuotis su Policijos departamento KTV Cheminių

tyrimų skyriaus specialistais, atliekančiais alkoholinių skysčių tyrimus.

187. Klausimai užduotyje atlikti tyrimą turi atitikti specialisto kompetenciją, todėl Policijos departamento KTV specialistams (ekspertams) neužduodami klausimai:

187.1. Ar tirti pateikti skysčiai yra akcizinė prekė, jei taip, tai kokį kombinuotosios nomenklatūros kodą atitinka?

187.2. Ar denatūruotas etilo alkoholis priskirtinas konkrečiai kombinuotosios nomenklatūros subpozicijai, ar jis denatūruotas pagal kurią nors Lietuvos Respublikos ar kitos Europos Sąjungos valstybės etilo alkoholio denatūravimo formulių sąrašo formulę?

188. Dėl Rekomendacijų 187.1 ir 187.2 papunkčiuose įvardytų tyrimų atlikimo rekomenduojama kreiptis į Lietuvos Respublikos maitinės laboratoriją.

189. Specialistai, atliekantys alkoholinių skysčių tyrimus, nesprenžia, ar alkoholiniai skysčiai tinkami vartoti, realizuoti, ar šie skysčiai pavojingi žmogaus gyvybei ar sveikatai, ar jų sudėtyje yra nuodingų medžiagų ar tokio pobūdžio priedų.

190. Specialistai negali nustatyti, kokį kiekį naminės degtinės galima pagaminti iš paimto rūgimo požymių turinčio skysčio, nes naminės degtinės išėgai skaičiuoti reikėtų įvertinti visus jos gaminimo faktorius ir technologinio proceso (distiliavimo bei gamybos) ypatumus, t. y. įrangos konstrukciją, distiliavimo būdą, renkamų distiliacijos frakcijų pobūdį, temperatūros režimą, šaldymo sistemos efektyvumą ir t. t., o to atlikti neįmanoma. Tačiau specialistai gali apskaičiuoti absoliutaus (t. y. 100 proc.) etilo alkoholio kiekį rastame rūgimo požymių turinčiame skystyje, kai nurodytas rasto rūgimo požymių turinčio skysčio kiekis (tūris).

191. Vadovaujantis Alkoholio kontrolės įstatymo 7 straipsniu ir Policijos departamento KTV kokybės vadovo nuostatomis, Policijos departamento KTV nėra teikiami specifikacijos arba standarto atitikties pareiškimai, todėl specialistai, atliekantys alkoholinių skysčių tyrimus, nesprenžia, ar alkoholiniai skysčiai atitinka valstybinių standartų reikalavimus ir Europos Komisijos reglamentus bei kitus norminius aktus ir dokumentus.

192. Dėl tyrimų dėl alkoholinių skysčių atitikties valstybinių standartų reikalavimams ir Europos Komisijos reglamentams bei kitiems norminiams aktams ir dokumentams atlikimo rekomenduojama kreiptis į Nacionalinį maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutą.

ANTRASIS SKIRSNIS

ĮRANGOS NAMINIAMS STIPRIESIEMS ALKOHOLINIAMS GĖRIMAMS GAMINTI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

193. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti įrangos naminiams stipriesiems alkoholiniams gėrimams gaminti tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

193.1. Ar pateiktų tirti objektų visuma sudaro įrangą naminiams stipriesiems alkoholiniams gėrimams gaminti?

193.2. Ar tirti pateikta įranga yra tinkama naminiams stipriesiems alkoholiniams gėrimams gaminti?

193.3. Ar tirti pateiktas (-i) objektas (-ai) yra konkrečios įrangos naminiams stipriesiems alkoholiniams gėrimams gaminti sudėtinė (-ės) dalis (-ys)?

193.4. Ar tirti pateikta įranga naminiams stipriesiems alkoholiniams gėrimams gaminti buvo gaminta naminė degtinė? (Tokių atvejų skiriamas kompleksinis (trasologinis ir cheminis) tyrimas.)

TREČIASIS SKIRSNIS

BALISTINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

194. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti balistinius tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus (skiriant užduotį atlikti tyrimą, pateikti reikia tik tuos klausimus, kurie yra aktualūs konkrečiam veikos tyrimui. Jeigu dėl konkrečios veikos ypatumų būtina pateikti klausimus, kurių nėra pavyzdžiuose, tada tokių klausimų formuluotes

patartina suderinti su specialistu):

194.1. Skiriant atlikti ginklų ir jų dalių tyrimus:

194.1.1. Ar pateiktas tirti objektas yra šaunamasis (pneumatinis nešaunamasis) ginklas? Kokios jis rūšies, modelio, kalibro? Kokiais šoviniais skirtas (pritaikytas) šaudyti?

194.1.2. Kokių būdu pagamintas tirti pateiktas ginklas?

194.1.3. Kokiai ginklų kategorijai priskiriamas tirti pateiktas objektas?

194.1.4. Ar tirti pateiktas ginklas yra tinkamas šaudyti? Jeigu ne, tai dėl kokios priežasties?

194.1.5. Ar pateiktas ginklas gali iššauti nenuspaudus nuleistuko?

Pastaba. Šis klausimas užduodamas tik tada, jei tiriamo įvykio metu ginklas taip iššovė arba jei yra manoma, kad jis galėjo iššauti nenuspaudus nuleistuko. Tokiu atveju būtina nurodyti konkrečias žinomas įvykio aplinkybes ir (ar) klausimo sprendimo sąlygas (pvz., užtaisant ginklą, numetus ginklą iš 1 m aukščio, sudavus ginklų kitam asmeniui ir pan.).

194.1.6. Ar pateiktas objektas yra šaunamojo ginklo dalis? Jei taip, tai kokio ginklo ir kokia dalis tai yra, ar tai pagrindinė šaunamojo ginklo dalis?

Pastaba. Kai pramoninės gamybos objektams pakanka nustatyti, ar tai yra šaunamieji ginklai (šaudmenys) ir kokiai kategorijai jie priskiriami, rekomenduojama objektus apžiūrėti dalyvaujant specialistui (ekspertui), kuris apžiūros protokole surašys specialisto išvadą.

194.2. Skiriant atlikti šaudmenų ir jų dalių tyrimus:

194.2.1. Ar tirti pateikti šoviniai yra šaudmenys? Kokios jie rūšies, kalibro?

194.2.2. Iš kokių ginklų šaudyti skirti tirti pateikti šoviniai?

194.2.3. Kokių būdu pagaminti tirti pateikti šoviniai?

194.2.4. Ar tirti pateikti šoviniai tinkami šaudyti?

194.2.5. Ar pateiktais šoviniais galima šaudyti iš tirti pateikto ginklo?

194.2.6. Kokių šovinių dalys yra tirti pateiktos kulkos, tūtelės, kapsulės, kamščiai ir kt.?

194.2.7. Kokių būdu pagamintos tirti pateiktos šovinių dalys?

194.3. Skiriant atlikti identifikacinius tyrimus:

194.3.1. Kokiam ginklu (rūšis, modelis, kalibras) šauta tirti pateikta tūtelė?

194.3.2. Iš kokio ginklo (rūšis, modelis, kalibras) iššauta tirti pateikta kulka?

194.3.3. Ar tirti pateiktos kulka ir tūtelė iššautos iš tos pačios rūšies, modelio, kalibro ginklų?

194.3.4. Ar tirti pateiktos tūtelės šautos viename ginklu?

194.3.5. Ar tirti pateiktos kulkos iššautos iš vieno ginklo?

194.3.6. Ar tirti pateiktos tūtelės šautos tirti pateiktame ginklu?

194.3.7. Ar tirti pateiktos kulkos iššautos iš tirti pateikto ginklo?

195. Tūelių ir kulų patikrinimas kriminalistinėse kolekcijose:

195.1. Graižtuviniuose ginkluose šautos tūtelės ir iššautos kulkos, rastos nusikaltimų vietose, siunčiamos į Policijos departamento KTV tirti ir patikrinti pagal tūelių ir kulų, rastų neišaiškintų nusikaltimų vietose ir iššautų panaudojant graižtuvinius ginklus, kolekciją bei prarastų (pagrobtų) ginklų tūelių ir kulų kolekciją. Patikrintos tūtelės ir kulkos įtraukiamos į tūelių ir kulų, rastų neišaiškintų nusikaltimų vietose ir iššautų panaudojant graižtuvinius ginklus, kolekciją, o jas atsiuntusiai institucijai išsiunčiamas raštas.

195.2. Tūtelės ir kulkos, rastos neišaiškintų nusikaltimų vietose, gali būti palyginamos ir su konkrečiame legaliai laikomame ir Policijos departamento KTV arba apskrities vyriausiojo policijos komisariato padalinyje išbandytame ginklu šautomis tūtelėmis ir kulkomis. Konkretų (-čius) legaliai laikomą (-us) ginklą (-us) nurodo veiką tiriantis policijos pareigūnas.

195.3. Visi nelegaliai laikyti graižtuviniai šaunamieji ginklai yra tikrinami pagal Policijos departamento KTV tūelių ir kulų, rastų neišaiškintų nusikaltimų vietose ir iššautų panaudojant graižtuvinius šaunamuosius ginklus, kolekciją.

KETVIRTASIS SKIRSNIS BIOLOGINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

196. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti biologinius tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

196.1. Jei ant objektų reikia ieškoti kraujo ir jį tirti: Ar ant pateikto objekto (objektų) yra žmogaus kraujo, tinkamo asmens tapatybei nustatyti tiriant DNR? Jei taip, ar rastas kraujas priklauso asmeniui (nurodomas vardas ir pavardė)? (Šis klausimas neužduodamas, jei asmens lyginamasis pavyzdys nepateikiamas.)

196.2. Jei ant objektų reikia ieškoti spermos ir ją tirti: Ar ant pateikto objekto (objektų) yra spermos, tinkamos asmens tapatybei nustatyti tiriant DNR? Jei taip, ar rasta sperma priklauso asmeniui (nurodomas vardas ir pavardė)? (Šis klausimas neužduodamas, jei asmens lyginamasis pavyzdys nepateikiamas.)

196.3. Jei ant objektų reikia ieškoti lytėjimo pėdsakų ir juos tirti: Ar ant pateikto objekto (objektų) yra žmogaus biologinių (lytėjimo) pėdsakų, tinkamų asmens tapatybei nustatyti tiriant DNR? Jei taip, ar rasti biologiniai pėdsakai priklauso asmeniui (nurodomas vardas ir pavardė)? (Šis klausimas neužduodamas, jei asmens lyginamasis pavyzdys nepateikiamas.)

196.4. Jei tyrimui atlikti pateikiamos nuorūkos: Ar ant pateiktos (-ų) nuorūkos (-ų) yra žmogaus biologinių pėdsakų, tinkamų asmens tapatybei nustatyti tiriant DNR? Jei taip, ar rasti biologiniai pėdsakai priklauso asmeniui (nurodomas vardas ir pavardė)? (Šis klausimas neužduodamas, jei asmens lyginamasis pavyzdys nepateikiamas.)

197. Biologinių tyrimų lyginamieji pavyzdžiai:

197.1. Lyginamajam tyrimui pateikiami asmenų, kurie įvykio vietoje (arba ant tiriamų objektų) galėjo palikti biologinių pėdsakų, seilių lyginamieji pavyzdžiai, kuriems paimti naudojami seilių ėminio paėmimo rinkiniai (tie patys rinkiniai naudojami ir asmens seilių ėminiui paimti ir įrašyti į DNR duomenų registrą).

197.2. Siunčiant lyginamąjį pavyzdį laboratoriniam tyrimui, užduotyje atlikti tyrimą arba rašte turi būti nurodytas asmenų, kurių lyginamieji pavyzdžiai pateikiami, procesinis statusas ikiteisminiame tyrime. Atlikus tyrimą, į DNR duomenų registrą įrašomi tik įtariamųjų asmenų DNR duomenys.

198. Jei tirti pateikiamas nežinomo lavono lyginamasis pavyzdys, tačiau nepateikiami galimų giminaičių lyginamieji pavyzdžiai:

198.1. Užduotyje atlikti tyrimą suformuluojamas tyrimo tikslas: nustatyti genotipą, tinkamą artimos giminystės tyrimui atlikti. Jei palaikai yra vyriškos lyties asmens, papildomai suformuluojamas tyrimo tikslas: nustatyti palaikų Y haplotipą, tinkamą lyginamajam tyrimui atlikti.

198.2. Nežinomo lavono lyginamasis pavyzdys gaunamas iš Valstybinės teismo medicinos tarnybos.

199. Jei tirti pateikiami nenustatytos asmens tapatybės lavono ir galimų giminaičių (tėvų arba vaikų) lyginamieji pavyzdžiai, užduodamas klausimas: Ar asmuo, kurio lavono kraujo lyginamasis pavyzdys pateiktas tirti, yra asmens (-ų) (nurodoma vardas (-i) ir pavardė (-ės) asmens (-ų), kurio (-ių) lyginamieji pavyzdžiai pateikiami) biologinis vaikas (arba tėvas, motina – priklauso nuo konkrečios bylos aplinkybių)?

200. Jeigu biologinis pėdsakas pripažįstamas tinkamu asmens tapatybei nustatyti tiriant DNR, pėdsako analizė visada įrašoma į DNR registrą ir atliekamas automatinis patikrinimas. Gavus sutapimą, tyrimą (ekspertizę) skyrusi institucija informuojama raštu. Jei patikrinus pėdsaką sutapimų negauta, informacija neteikiama. Pėdsako analizė lieka DNR registre ir tikrinama su kiekviena naujai įrašoma analite.

201. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Baudžiamojo proceso kodekse numatytų objektų tyrimo, ekspertizių skyrimo ir atlikimo ikiteisminiame tyrime tvarka, taip pat kai kurių rūšių objektų tyrimų ir ekspertizių skyrimo ypatumai nustatyti Rekomendacijose dėl užduočių specialistams ir ekspertams skyrimo, patvirtintose Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2011 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. I-14 „Dėl Rekomendacijų dėl užduočių specialistams ir ekspertams skyrimo patvirtinimo“, DNR tyrimui duomenys pateikiami, įrašomi ir teikiami vadovaujantis DNR duomenų registro tvarkymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos policijos generalinio komisaro 2011 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 5-V-568 „Dėl DNR duomenų registro duomenų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“.

202. Nerekomenduojama skirti užduoties atlikti biologinį tyrimą (ekspertizę) tais atvejais, kai įvykio vietoje buvo padaryta daktiloskopinių pėdsakų (piršto ar delno pėdsako) nuoplova, jei daktiloskopiniai pėdsakai buvo išryškinti naudojant ne vienkartinės sterilias priemones (sterilius šepetėlius ir daktiloskopinius miltelius iš dar nenaudotos pakuotės). Jeigu naudojamos nesterilios ir nevienkartinės priemonės, negalima atmesti tiriamo pėdsako taršos biologiniais pėdsakais, nesusijusiais su tyrimu (ekspertize), galimybės, atlikto tyrimo rezultatai gali kelti pagrįstų abejonų dėl įrodomosios vertės.

PENKTASIS SKIRSNIS

KRAUJO PĖDSAKŲ RAŠTO TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

203. Prieš paskiriant trasologinį kraujo pėdsakų rašto tyrimą, būtina konsultuotis su Policijos departamento KTV Biologinių tyrimų skyriaus darbuotojais.

204. Rekomenduojama, skiriant užduoties atlikti kraujo pėdsakų rašto tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus: Ar ant pateikto objekto (objektų) yra kraujo pėdsakų? Jei taip tai, koks jų susiformavimo mechanizmas?

205. Turint papildomos informacijos, gali būti užduodami (sprendžiami) ir kiti klausimai:

205.1. Ar auka judėjo ir ar kūno padėtis buvo pakeista?

205.2. Kokia aukos ir įtariamojo padėtis buvo užpuolimo metu (kūno sužalojimo metu)?

205.3. Ar atitinka kraujo pėdsakų susiformavimo mechanizmas pateiktus parodymus (įtariamojo ar kt.)?

205.4. Ar galėjo kraujo pėdsakai susiformuoti esant tam tikroms (nurodyti, kokioms) aplinkybėms?

206. Kraujo pėdsakų rašto tyrimo metu visais atvejais bus atliekamas biologinių pėdsakų tyrimas.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

CHEMINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

207. Rekomenduojama, skiriant užduoties atlikti cheminius tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

207.1. Dokumentų medžiagų tyrimas:

207.1.1. Popieriaus tyrimas (lyginamieji pavyzdžiai: popieriaus, dokumentų rekvizitų ar pinigų ruošiniai, popieriaus atraizos): Ar pagal cheminę sudėtį tyrimui pateikti popieriaus ėminiai tarpusavyje yra vienasrūšiai?

207.1.2. Tušų, rašalų, pieštukų tyrimas (tiriamieji objektai: užrašai ant popieriaus, banknotai, dokumentai, lyginamieji pavyzdžiai: rašymo priemonės, spausdintuvai, rašalų ir tušų, kitų dažančiųjų medžiagų ėminiai): Ar lyginamųjų pavyzdžių dažančiųjų medžiagų cheminė sudėtis vienasrūšė, lyginant su dažančiųjų medžiagų ant tiriamųjų objektų chemine sudėtimi?

207.1.3. Klijų tyrimas (tiriamieji objektai: visos medžiagos, kuriomis klijuojami dokumentai, lyginamieji pavyzdžiai: klijų buteliukai, tūtelės, sudžiūvusių klijų likučiai): Ar savo chemine sudėtimi pateikti klijų pavyzdžiai yra vienasrūšiai, lyginant su klijais, kuriais suklijuoti tyrimui pateikti objektai?

207.2. Metalų tyrimas (tiriamieji objektai: metalai bei jų lydiniai, metalų ir jų lydinių mikrodalelės (metalizacijos pėdsakai) ant objektų, lyginamieji pavyzdžiai: metalai bei jų lydiniai, kulkos, spynos, seifų dalys ir kiti metaliniai objektai, kontaktavę su tiriamuoju paviršiumi):

207.2.1. Kokia metalo (lydinio) cheminė kokybinė ir kiekybinė sudėtis?

207.2.2. Ar pateiktų objektų cheminė sudėtis tarpusavyje vienasrūšė?

207.2.3. Ar metalizacijos dalelių, esančių ant tyrimui pateiktų objektų, ir konkretaus objekto metalocheminė sudėtis vienasrūšė?

207.3. Dažų ir lakų tyrimas (tiriamieji objektai: objektai su galimomis dažų ir lakų dalelėmis, lyginamieji pavyzdžiai: dažai ir lakas, kurie kontaktavo su tiriamuoju paviršiumi):

207.3.1. Ar ant pateiktų objektų yra lako dažų (lakų) pėdsakų?

207.3.2. Ar pateikti objektai yra lako dažai (lakai)?

207.3.3. Ar dažai, paimti nuo skirtingų objektų arba iš skirtingų vietų, pagal cheminę sudėtį yra vienas ar kiti?

207.4. Sprogstamųjų medžiagų ir sprogimo pėdsakų tyrimas (tiriamieji objektai: sprogstamosios medžiagos (fabrikinės gamybos ir savadarbės), šaudmenys (savadarbiai ir atskirų rūšių fabrikinės gamybos), susprogdinimo priemonės, pirotechniniai įtaisai ir pirotechniniai mišiniai, atliekant sprogusių objektų tyrimus, tirinama medžiaga iš sprogimo epicentro, sprogmenys skeveldros, netoli sprogimo epicentro esantys objektai, nuoplovos nuo netoli sprogimo epicentro esančių objektų):

207.4.1. Kokios cheminės sudėties tyrimui pateikta medžiaga?

207.4.2. Ar ant tyrimui pateiktų objektų yra sprogstamųjų medžiagų pėdsakų? Jeigu taip, tai kokių?

207.5. Stiklo ir keramikos tyrimas (tiriamieji objektai: stiklo ir keramikos dalelės nuo įvairių objektų (dažniausiai drabužių, batų), lyginamieji pavyzdžiai: stiklo ir keramikos šukės iš įvykio vietos):

207.5.1. Ar ant tyrimui pateiktų objektų yra stiklo arba keramikos dalelių?

207.5.2. Jei yra stiklo arba keramikos dalelių, tai ar dalelės, rastos ant tiriamųjų objektų, ir lyginamieji pavyzdžiai (stiklo arba keramikos) yra vienas ar kiti?

207.6. Plastikų (polimerinių medžiagų) tyrimas (tiriamieji objektai: plastikas, plastiko gaminiai, lyginamieji pavyzdžiai: plastikas, plastiko gaminiai ir mikrodalelės): Ar tyrimui pateikti plastikai tarpusavyje yra vienas ar kiti?

SEPTINTASIS SKIRSNIS

DAKTILOSKOPINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

208. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti daktiloskopinius tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

208.1. Ar ant pateikto objekto (objektų) yra rankų pėdsakų, tinkamų asmeniui identifikuoti?

208.2. Ar rankų pėdsakus ant objekto paliko konkretus asmuo (išvardyti pavardes asmenų, kurių daktiloskopinės kortelės pateikiamos tirti, nurodant šių asmenų statusą byloje – įtariamasis, kaltinamasis, nukentėjęs, liudytojas)?

208.3. Ar rankų pėdsakai, paimti skirtingose įvykio vietose (jas konkrečiai įvardyti), palikti vieno ir to paties asmens rankomis?

208.4. Ar rankų atspaudai pateiktose skirtingose daktiloskopinėse kortelėse priklauso tam pačiam asmeniui? (Šis klausimas užduodamas, kai reikia nustatyti neatpažinto lavono, ligonio, vaiko ar sulaikytojo, neturinčio dokumentų, asmens tapatybę, kai asmuo negali pateikti duomenų apie save arba įtariama, kad asmuo prisistato svetima pavarde ar pateikia duomenis, neatitinkančius tikrovės.)

209. Daktiloskopinių tyrimų lyginamieji pavyzdžiai:

209.1. Siekiant nustatyti rankų pėdsakų priklausomybę, lyginamajam tyrimui pateikiami asmenų, kurie įvykio vietoje galėjo palikti savo pėdsakus, rankų atspaudai (lyginamieji pavyzdžiai). Ant lyginamųjų pavyzdžių turi būti nurodytas daktiloskopuotų asmenų procesinis statusas ikiteisminiame tyrime.

209.2. Lyginamuosiuose pavyzdžiuose rankų atspaudai turi būti vientisi ir ryškūs, juose neturi būti dažais suteptų vietų ar nenuklotų papiliarinių linijų.

209.3. Jei įvykio vietoje paimti išpaustiniai pėdsakai, tai ir lyginamieji pavyzdžiai turėtų būti išpaustiniai, padaryti naudojant polimerinę pastą „Mikrosil“ ar kitą panašią medžiagą.

210. Specialiojo daktiloskopavimo būdu yra atspaudžiamos rankos plaštakos zonos, kurios tradicinio daktiloskopavimo būdu neatspaudžia (nagų falangų distalinės zonos, dešinės rankos hipotenaro dešinysis šonas ir kt.).

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

DOKUMENTŲ REKVIZITŲ IR RAŠYSENOS TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

211. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti dokumentų rekvizitų tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus (siekiant nustatyti dokumentų rekvizitų autentiškumą, reikia pateikti analogiškų tos pačios serijos ir išleidimo metų tikrų dokumento rekvizitų pavyzdžius. Lyginamieji pavyzdžiai: atliekant dokumento rekvizitų, spausdinimo įrenginių, atspaudų lyginamąjį tyrimą, reikalingi lyginamieji pavyzdžiai yra nurodyti prie klausimų pavyzdžių):

211.1. Nustatant dokumento tikrumą ar jo dalies pagaminimo būdą:

211.1.1. Ar tirti pateikto (-ų) dokumento (-ų) rekvizitai tikri?

211.1.2. Ar tirti pateikto (-ų) dokumento (-ų) rekvizitai atitinka pateiktų standartinių dokumento rekvizitų pavyzdžius?

211.1.3. Kokiu būdu pagamintas (-i) pateiktas (-i) dokumentas (-ai)?

211.1.4. Ar pateikti dokumentai pagaminti vienu būdu? (Klausimas užduodamas atliekant dviejų ar daugiau dokumentų lyginamąjį tyrimą.)

211.1.5. Ar pateikti dokumentai atspausdinti panaudojus vieną spausdinimo formą (klišę)? (Klausimas užduodamas atliekant dviejų ar daugiau poligrafiniu būdu pagamintų dokumentų lyginamąjį tyrimą.)

211.2. Nustatant dokumento pirminio turinio pakeitimus:

211.2.1. Ar tirti pateiktame dokumente yra pirminio turinio pakeitimų? Jei taip, koks buvo pirminis dokumento turinys? (Jei pirminio turinio pakeitimai domina konkrečioje dokumento dalyje ar įrašė, užduodant klausimą reikėtų tai tiksliai nurodyti.)

211.2.2. Ar pateiktame dokumente nepakeista pateikto dokumento savininko nuotrauka?

211.3. Nustatant dokumento dalių atspausdinimo (pagaminimo) seką: Ar neprirašyti tam tikri štrichai, ženklai ir t. t., kai pateikiamo dokumento tekstas jau buvo parašytas?

211.4. Atliekant techninį parašų tyrimą: Ar parašas padarytas taikant technines priemones (naudojant spausdinimo įrangą, perspaudžiant, apvedant peršviečiant nuo kito dokumento ir kt.)? Jeigu taip, kokiu būdu tai padaryta?

211.5. Nustatant dokumento teksto turinį:

211.5.1. Koks išblukusio, užlieto, užtepto dažais, išsėdinto ar pan. teksto turinys?

211.5.2. Koks teksto, rašyto ant konkretaus pagrindo, turinys, sprendžiant iš įspausių štrichų?

211.6. Tiriant suplėšytus ir sudegintus dokumentus: Koks suplėšyto (sudeginto) dokumento turinys?

211.7. Tiriant antspaudų ir spaudų atspaudus:

211.7.1. Ar antspaudų (spaudų) atspaudas ant dokumento padarytas konkrečiu antspaudu (spaudu)? (Lyginamajam tyrimui turi būti pateikti antspaudų pavyzdžiai ir (arba) konkretus antspaudas (spaudas)).

211.7.2. Kokiu būdu atkurtas antspaudų (spaudų) atspaudas ant dokumento (nupieštas, nukopijuotas ar kt.)?

211.7.3. Ar nepripiešta kuri nors antspaudų (spaudų) atspaudų dalis?

211.7.4. Ar vienu antspaudu (spaudu) palikti atspaudai ant dokumentų? (Klausimas užduodamas atliekant dviejų ar daugiau dokumentų su antspaudais lyginamąjį tyrimą.)

211.7.5. Koks antspaudų (spaudų) atspaudų turinys?

211.8. Tiriant spausdinimo įrenginius: Koks spausdinimo įrenginys buvo naudojamas spausdinant tirti pateiktą dokumentą?

212. Nustatomas susikertančių dokumentų rekvizitų atlikimo eiliškumas: Koks dokumente esančių susikertančių rekvizitų (teksto, parašų, rankraštinių įrašų ir antspaudų atspaudų) atlikimo eiliškumas?

213. Pažymėtina, kad, susidūrus su netipine situacija ikiteisminio tyrimo metu ir esant poreikiui paskirti dokumentų rekvizitų tyrimą, dėl tyrimo galimybių ir klausimų formuluočių rekomenduojama kreiptis į dokumentų tyrimo specialistus.

214. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti rašysenos tyrimus, specialistams

(ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

214.1. Identifikacinio tyrimo klausimai:

214.1.1. Ar pateikto dokumento tekstą (ar jo dalį) parašė konkretus asmuo (nurodomi vardas ir pavardė asmens, kurio rašysenos lyginamasis pavyzdys pateikiamas)?

214.1.2. Ar kelių pateiktų dokumentų tekstus parašė vienas ir tas pats asmuo?

214.1.3. Ar pateiktame dokumente konkretaus asmens vardu pasirašė pats asmuo (nurodomi vardas ir pavardė asmens, kurio rašysenos lyginamasis pavyzdys pateikiamas) ar kitas asmuo?

214.1.4. Ar sugalvoto asmens vardu pateiktame dokumente pasirašė konkretus asmuo (nurodomi vardas ir pavardė asmens, kurio rašysenos lyginamieji pavyzdžiai pateikiami)?

214.2. Neidentifikacinio (diagnostinio) tyrimo klausimai:

214.2.1. Ar įprasta ranka parašytas tekstas ir (ar) pasirašytas parašas?

214.2.2. Ar įprastomis sąlygomis parašytas pateiktas tekstas (sutrikęs ar nesutrikęs judesių dinaminis stereotipas)?

215. Pažymėtina, kad, susidūrus su netipine situacija ikiteisminio tyrimo metu ir esant poreikiui paskirti rašysenos tyrimą, dėl tyrimo galimybių ir kausimų formuluočių rekomenduojama kreiptis į rašysenos tyrimo specialistus.

216. Tyrimui atlikti turi būti pateikiamas pats tiriamasis dokumentas, ypatingais atvejais – šio dokumento kopija, padaryta panaudojant kopijavimo popierių (pirmasis kopijos egzempliorius). Rankraštinių įrašų ir parašų tyrimai iš kopijų neatliekami. Užduotyje atlikti objektų tyrimą (nutartyje skirti ekspertizę) būtina nurodyti visą dokumento pavadinimą, jo numerį, išdavimo datą, turi būti nurodyta, kieno vardu išduotas dokumentas. Užduotyje atlikti objektų tyrimą (nutartyje skirti ekspertizę) turi būti išvardijami visi tiriamieji dokumentai ir lyginamieji pavyzdžiai (dokumentų pavadinimai, numeriai, datos, pirmi teksto žodžiai), nurodomas rašysenos pavyzdžių lapų skaičius. Jeigu dokumentas neturi antraštės, nurodoma, kokiais žodžiais jis prasideda ir baigiasi. Būtina atsiminti, kad ant tiriamų dokumentų negalima nieko rašyti.

Be to, nusikalstamos veikos aplinkybių aprašyme ar atskirame protokole pateikiami trumpi duomenys apie asmenį, parašiusį pavyzdžius (amžius, išsilavinimas, kuo serga, kokias kalbas moka, ar rašo kaire ranka, ar moka kitus stilizuotus šriftus ir kt.).

217. Lyginamieji pavyzdžiai: tiriant rašyseną labai svarbūs rašysenos ir parašų pavyzdžiai. Jie skirstomi į laisvuosius, sąlygiškai laisvus ir eksperimentinius:

217.1. Laisvieji rašysenos ir parašų pavyzdžiai – rankraštiniai tekstai ir parašai, kuriuos parašė konkretus asmuo iki ikiteisminio tyrimo pradžios ir nesusiję su atliekamo tyrimo aplinkybėmis. Tekstą rašęs ir pasirašęs asmuo negalėjo numatyti, kad jie bus panaudoti kaip lyginamieji pavyzdžiai. Tokie pavyzdžiai gali būti susiję su asmens darbo veikla bei asmeniniu gyvenimu.

217.2. Sąlygiškai laisvi rašysenos ir parašų pavyzdžiai – rankraštiniai tekstai, įrašai ir parašai, parašyti jau esant ikiteisminio tyrimo medžiagai, bet ne specialiai lyginamajam tyrimui, parašyti iki ikiteisminio tyrimo pradžios, bet susiję su juo. Tokiais pavyzdžiais gali būti įvairūs laiškai, skundai, prašymai, paaiškinimai ir kiti dokumentai.

217.3. Eksperimentiniai rašysenos ir parašų pavyzdžiai – rankraštiniai tekstai bei įrašai ir parašai, parašyti diktuojant, specialiai tam, kad būtų atliktas tyrimas.

218. Įtariamųjų rašysenos pavyzdžiai būtinai pateikiami tekstų (parašų) pavidalu, parašyti per minimalų laiko skirtumą, atitinkantį tiriamo dokumento turinį, tikslą, kalbą, rašymo tempą, rašiklį. Būtina, kad pavyzdžiai atspindėtų visus galimus rašysenos (parašo) variantus.

219. Tiriant tikrai egzistuojančių asmenų parašus, būtina pateikti šių asmenų bei asmenų, įtariamų suklastojus šiuos parašus, rašysenos ir parašų pavyzdžius.

220. Jeigu pasirašyta išgalvoto asmens vardu, tą būtina nurodyti užduotyje atlikti objektų tyrimą (nutartyje skirti ekspertizę).

221. Asmens, įtariamo suklastojus parašą, rašysenos pavyzdžiuose turi būti parašyti asmens, kurio parašas suklastotas, pavardė, vardas.

222. Tyrimui turi būti pateikiamas maksimalus kiekis laisvųjų rašysenos (parašo) pavyzdžių. Jei laisvųjų pavyzdžių pateikti neįmanoma, priežastis turi būti nurodyta užduotyje atlikti objektų

tyrimą (nutartyje skirti ekspertizę). Pažymėtina, kad kuo trumpesnis tiriamasis tekstas (paprastesnis parašas), tuo daugiau laisvųjų rašysenos pavyzdžių reikia pateikti.

223. Be laisvųjų pavyzdžių pateikiami eksperimentiniai rašysenos (parašų) pavyzdžiai, parašyti specialiai tyrimui, diktuojant arba savarankiškai, parašyti dalyvaujant policijos tyrimo pareigūnui.

224. Eksperimentiniai rašysenos pavyzdžiai rašomi ta pačia kalba kaip tiriamieji, tos pačios rūšies rašikliu, ant tos pačios rūšies paviršiaus (jei tai popierius, ant tokios pačios rūšies popieriaus: pagal spalvą, standumą, suliniavimą arba ant tokio pat ar panašių rekvizitų dokumento) kaip ir tiriamojo dokumento, ne mažiau kaip 10–15 lapų. Juose turi būti frazių ar žodžių, esančių tiriamuosiuose dokumentuose, arba visas tiriamojo dokumento tekstas. Negalima duoti perrašyti tiriamojo teksto tiesiai iš jo, nes rašantysis neišvengs kopijavimo arba gali sąmoningai kraipyti rašyseną.

225. Imant eksperimentinius rašysenos pavyzdžius, teksto žodžiai turi būti diktuojami taip, kaip jie tariaami, skyrybos ženklai neakcentuojami. Rekomenduojama daryti pertraukas.

226. Ant kiekvieno pavyzdžio nurodomos jo gavimo aplinkybės, t. y. rašančiojo poza (sėdint, stovint ir t. t.), apšvietimas (dienos, dirbtinis), teksto parašymo būdas (rašė savarankiškai pasirinktą tekstą, tyrimą atliekančiam policijos pareigūnui diktuojant specialiai paruoštą tekstą ir t. t.), rašymo tempas (greitai, lėtai, normaliai) ir kiti.

227. Eksperimentiniai parašų pavyzdžiai rašomi ant atskirų lapų po 10–15 parašų kiekviename, su trumpomis pertraukėlėmis.

228. Jeigu tiriamasis tekstas parašytas spausdintinėmis raidėmis, kitais stilizuotais šriftais, neįprasta ranka arba neįprastomis sąlygomis, be paprastų rašysenos pavyzdžių būtina pateikti pavyzdžius, atitinkančius tiriamosios medžiagos formą ir rašymo sąlygas.

229. Tyrimui siūsti vien eksperimentinius ar sąlygiškai laisvus pavyzdžius leidžiama tik ypatingais atvejais, kai neįmanoma gauti laisvųjų pavyzdžių.

230. Ant rašysenos pavyzdžių būtina nurodyti rašiusiojo vardą, pavardę (įskaitomai). Šis užrašas patvirtinamas asmens, paskyrusio tyrimą (ekspertizę), parašu.

DEVINTASIS SKIRSNIS

APSKAITOS IR FINANSŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

231. Policijos departamento KTV atliekami visų rūšių ir nuosavybės formų ūkio subjektų apskaitos ir finansų tyrimai, kurių rezultatai pateikiami specialisto išvadose ar ekspertizės aktuose. Taip pat yra daromos dokumentų apžiūros, duodami specialisto paaiškinimai, teikiamos konsultacijos žodžiu ir raštu ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnams, prokurorams, teisėjams, prieš teikiant užduotis ir jau atlikus tyrimą. Apskaitos ir finansų tyrimų specialistai gali dalyvauti atliekant ikiteisminio tyrimo veiksmus pagal savo kompetenciją (dalyvavimas kratose, proceso dalyvių apklausoje ir kt.).

232. Užduotyje atlikti objektų tyrimą turi būti nurodytas tyrimo laikotarpis, ūkio subjekto pavadinimas ir, esant būtinybei, kitos aplinkybės, į kurias būtina atsižvelgti atliekant apskaitos ir finansų tyrimą, pvz., ikiteisminio tyrimo duomenys, atsakymai į teisinės pagalbos prašymus, kitų tyrimo rūšių specialisto išvados ar ekspertizės aktai, proceso dalyvių parodymai ir kt.

233. Klausimai apskaitos ir finansų tyrimui formuluojami atsižvelgiant į nusikalstamą veiką, pagal kurią pradėtas ikiteisminis tyrimas (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso straipsnį), ir į nusikalstamos veikos padarymo aplinkybes.

234. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti apskaitos ir finansų tyrimą, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

234.1. Ar ūkio subjekto apskaita buvo tvarkoma laikantis teisės aktų reikalavimų? Ar dėl nustatytų teisės aktų reikalavimų nesilaikymo negalima visiškai ar iš dalies nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros?

234.2. Ar buvo materialinių vertybių (lėšų) trūkumo (pertekliaus)? Kada (koku laikotarpiu) susidarė trūkumas (perteklius)?

234.3. Ar ūkio subjektas buvo mokus? Kada ūkio subjektas tapo nemokus? Kada ūkio subjekto ekonominė finansinė padėtis pasidarė sunki?

234.4. Kokios nemokumo priežastys? Kokie sandoriai turėjo įtakos nemokumui?

234.5. Ar ūkio subjektas atliko ūkinių operacijų, kurios buvo ekonomiškai nepagrįstos, nuostolingos, sumažino ūkio subjekto mokumą ir galimybę atsiskaityti su kreditoriais?

234.6. Ar ūkio subjektas turėjo galimybę atsiskaityti su kreditoriais (nurodomi ikiteisminį tyrimą dominantys kreditoriai)?

234.7. Kaip ir ar pagrįstai buvo naudojamos lėšos ūkio subjekto kasoje ir banko sąskaitose? Jeigu nepagrįstai, tai kiek ir kam nepagrįstai panaudota lėšų?

234.8. Ar teisingai apskaičiuotas ir išmokėtas darbo užmokestis (nurodomi ikiteisminį tyrimą dominantys darbuotojai)?

234.9. Ar pagrįstai iš konkretaus finansavimo šaltinio gautos lėšos? Ar šios lėšos panaudotos pagal paskirtį?

234.10. Kiek ir kada ūkio subjektas išmokėjo lėšų atskaitingam asmeniui (nurodomi ikiteisminį tyrimą dominantys asmenys)? Kada, kokią sumą, kokių dokumentų pagrindu atskaitingas asmuo atsiskaitė? Koks atskaitingo asmens įsiskolinimas?

234.11. Ar, atsižvelgiant į ikiteisminio tyrimo metu surinktus duomenis, buvo teisingai apskaičiuoti mokesčiai? Jei ne, tai kiek ir kokių mokesčių ūkio subjektas neapskaičiavo, nesumokėjo, nedeklaravo?

234.12. Ar ūkio subjektas įrašė teisingus duomenis į deklaracijas arba į nustatyta tvarka patvirtintas ataskaitas ar kitus dokumentus apie pajamas, pelną, turtą ar jų naudojimą ir pateikė juos valstybės įgaliotoms institucijoms? Jei ne, tai kokie duomenys neteisingi?

234.13. Ar asmuo (nurodomi ikiteisminį tyrimą dominantys asmenys) įsigijo turto ar dovaną arba skolino lėšas kitiems asmenims? Jei taip, tai kada, kokių dokumentų pagrindu, koki turtą ir už kiek įsigijo, kam ir kokio dydžio lėšas dovaną ar skolino? Ar sandorių sudarymo metu turėjo pakankamai teisėtų pajamų sandoriuose numatytoms sąlygoms vykdyti?

234.14. Kiek ir kokių teisėtų pajamų asmuo turėjo tiriamojo laikotarpio pradžioje, kiek ir iš ko gavo pajamų tiriamuoju laikotarpiu?

234.15. Kiek ir kokių išlaidų asmuo patyrė tiriamuoju laikotarpiu? Ar patirtos išlaidos pagrįstos asmens gautomis teisėtomis pajamomis? Jei ne, tai kokia išlaidų dalis nepagrįsta teisėtomis pajamomis?

234.16. Atsižvelgiant į ikiteisminio tyrimo metu nustatytus duomenis, gali būti pateikiami ir kiti klausimai.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS

INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

235. Skiriant užduotis dėl kompiuterinės buhalterinės apskaitos suradimo, būtina nuspręsti, kuriuos kompiuterius pateikti (dažniausiai reikia pateikti tik buhalterio kompiuterį arba kompiuterį, kuriame saugomi pagrindiniai duomenys, o ne visus). Jei tyrimas susijęs su specialia programine įranga (pvz., buhalterinės apskaitos programos), ji gali būti apsaugota fiziniais raktais, jungiamais prie USB jungties. Jei tokių raktų yra, juos taip pat būtina pateikti. Iškilus neaiškumų, būtina konsultuotis su specialistais.

236. Prieš skiriant informacinių technologijų tyrimą, būtina nuspręsti, kokia informacija, galbūt esanti kompiuterinėse laikmenose, yra būtina: išsamiam nusikalstamos veikos atskleidimui, nusikalstamos veikos kvalifikavimui, konkrečioms bylose įrodinėtoms aplinkybėms nustatyti.

237. Užduotyje formuluojami klausimai turi sietis su nurodytos informacijos gavimu ir turi sietis su konkrečios bylos aplinkybėmis.

238. Užduotyje būtina aprašyti įvykio aplinkybes, kurios padėtų sukonkretinti informacijos paiešką:

238.1. pateikti informaciją apie asmenis, įtrauktus į įvykį (vardai, pavardės, slapyvardžiai, elektroninio pašto adresai ir kita svarbi informacija);

- 238.2. nurodyti susijusių įvykių laiko seką;
- 238.3. klausimuose nurodyti dominantį laikotarpį;
- 238.4. pateikti visus sužinotus (galimus) slaptažodžius.
239. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti informacinių technologijų tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:
- 239.1. Skiriant atlikti kompiuterių sisteminių blokų, nešiojamųjų kompiuterių tyrimus:
- 239.1.1. Koks tirti pateikto nešiojamojo kompiuterio MAC adresas? Kokiais IP adresais kompiuteris galėjo būti matomas internete (intranete)?
- 239.1.2. Ar pateiktu kompiuterio sisteminiu bloku buvo naršoma internete? Jei taip, prašome pateikti interneto naršymo istoriją (pvz., nuo 2022-04-01 iki 2023-05-01).
- 239.1.3. Ar tirti pateiktame kompiuteryje yra išlikusi informacija apie susirašinėjimus tarp el. pašto adresatų (pvz., vartotojas1@gmail.com ir vartotojas2@gmail.com)? Jei taip, prašome pateikti visus šių adresatų elektroninius laiškus.
- 239.1.4. Ar tirti pateiktame kompiuterio sisteminiame bloke buvo naudojamos internetinių pokalbių ar susirašinėjimo programinės įrangos? Jei taip, prašome pateikti susirašinėjimo šiomis įrangomis istoriją (pvz., nuo 2022-04-01 iki 2023-05-01).
- 239.1.5. Ar pateiktame kompiuterio sisteminiame bloke buvo naudojamos elektroninio pašto programinės įrangos? Jei taip, prašome pateikti susirašinėjimo šiomis programomis istoriją (pvz., nuo 2022-04-01 iki 2023-05-01).
- 239.1.6. Ar tirti pateiktame nešiojamajame kompiuteryje yra užšifruotų duomenų? Jei taip, prašome, esant galimybei, juos iššifruoti ir pateikti iššifruotą informaciją.
- 239.1.7. Ar tirti pateiktuose kompiuteriuose yra failų, kuriuose būtų užfiksuoti duomenys, susiję su narkotinių bei psichotropinių medžiagų ieškojimu, užsakymu, apmokėjimu ir siuntimu?
- 239.1.8. Ar tirti pateiktame kompiuterio sisteminiame bloke yra informacijos, susijusios su banko mokėjimo kortelių numeriais, PIN kodais, šablonais ar vaizdais?
- 239.1.9. Ar tirti pateiktame kompiuterio sisteminiame bloke yra saugomi dokumentai, sutartys, sąskaitos faktūros, kuriuose yra informacija, susijusi su, pvz., „Vardas Pavardė1“, „Vardas Pavardė2“, UAB „Bendrovė“?
- 239.1.10. Kokios programinės įrangos yra įdiegtos tirti pateiktame nešiojamajame kompiuteryje? Ar kompiuteryje yra įdiegta buhalterinės apskaitos programa?
- 239.1.11. Ar tirti pateiktame kompiuterio sisteminiame bloke yra dokumentų, informacijos, susijusios su raktažodžiais, pvz., „raktažodis1“, „raktažodis2“, „raktažodis3“?
- 239.1.12. Ar tirti pateiktame kompiuterio sisteminiame bloke yra failų (vaizdo įrašų, nuotraukų), kuriuose yra pavaizduoti galbūt nepilnamečiai asmenys su apnuogintais lytiniais organais bei lytiniai santykiai, kurių dalyviai yra galbūt nepilnamečiai asmenys? Jei taip, tai ar šie failai buvo platinami (pasiekiami) internete?
- 239.1.13. Ar tirti pateiktame nešiojamajame kompiuteryje yra išlikusi informacija apie tai, kad, naudojantis šiuo kompiuteriu (pvz., 2023-04-01 interneto svetainėje www.svetaine.lt), buvo parašytas komentaras (nurodyti konkretų komentarą)?
- 239.1.14. Kokios išorinės duomenų laikmenos (USB atmintinės, standieji diskai) buvo prijungtos prie tirti pateikto kompiuterio sisteminio bloko? Prašome nurodyti gamintojus, serijos numerius.
- 239.1.15. Ar tirti pateiktame objekte yra įdiegta kompiuterio nuotolinio valdymo programų? Jei taip, nurodykite, kokia programinė įranga įdiegta, prie kokių IP adresų buvo jungtasi.
- 239.1.16. Ar tirti pateiktame objekte yra (buvo) įdiegta programinė įranga, skirta nuslėpti tikrąjį vartotojo IP adresą?
- 239.1.17. Ar tirti pateiktame objekte yra atsisiuntimo ir dalinimosi programų (pvz., „Torrentai“)? Jei taip, ar yra išlikusi siuntimų ir dalinimosi istorija?
- 239.1.18. Ar tirti pateiktame objekte yra elektroninių piniginių (*e-wallet*) ir jų slaptažodžių?
- 239.1.19. Ar tirti pateiktame objekte yra kriptovaliutų (*Bitcoin*, *Ethereum*, *Litecoin* ir kt.) piniginių ir jų asmeninių ir viešų slaptažodžių (angl. *public* / *private key*)?
- 239.2. Skiriant atlikti įvairių informacijos laikmenų (standžiųjų diskų, USB atmintinių,

optinių duomenų laikmenų) tyrimus:

239.2.1. Ar tirti pateiktuose objektuose yra tekstinių dokumentų, susijusių su, pvz., UAB „Bendrovė“ veikla?

239.2.2. Ar tirti pateiktuose objektuose yra pasų, asmens tapatybės kortelių, vairuotojų pažymėjimų ir kitų dokumentų ruošinių?

239.2.3. Ar tirti pateiktuose objektuose yra ištrintų, užšifruotų failų?

239.2.4. Ar tirti pateiktuose objektuose yra paslėptų ar užšifruotų arba neatpažintų skaidinių?

239.3. Skiriant atlikti mobiliojo ryšio telefonų, planšetinių kompiuterių tyrimus (prašoma pateikti visą informaciją (taip pat ir ištrintą), esančią tirti pateiktuose objektuose (mobiliojo ryšio telefonuose, planšetiniuose kompiuteriuose, SIM bei atminties kortelėse), kurią galima nuskaityti su turima specialia programine ir aparatine įranga):

239.3.1. Ar tirti pateiktame mobiliojo ryšio telefone yra išlikusios trumposios SMS žinutės, kiti susirašinėjimai, informacija apie kontaktus, skambučius?

239.3.2. Ar tirti pateiktame mobiliojo ryšio telefone yra nuotraukų, vaizdo įrašų, dokumentų, sukurtų (padarytų) šiuo mobiliojo ryšio telefonu?

240. Pažymėtina, kad, esant netipinėms situacijoms, klausimus rekomenduojama iš anksto aptarti su tyrimus atliekančiais specialistais.

241. Lyginamieji pavyzdžiai: skiriant užduotį surasti informaciją apie failų identiškumą (nuotraukas, vaizdo failus, įtariamai klostojamus dokumentų rekvizitus, vertybinius popierius ar kitus failus, reikšmingus ikiteisminiam tyrimui), turi būti pateikti elektroninės formos failų pavyzdžiai arba jų skaitmeninės kopijos. Jei nėra nei elektroninės failo formos, nei skaitmeninės kopijos, būtina nurodyti failuose esančią informaciją (vardai, pavardės, numeriai, pavadinimai ir t. t.).

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS

NARKOTINIŲ IR PSICHOTROPINIŲ MEDŽIAGŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

242. Narkotinės ir psichotropinės medžiagos yra išvardytos Narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. 5 „Dėl Narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašų patvirtinimo“. Šis įsakymas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų 1961 m. Bendrąja narkotinių medžiagų konvencija ir 1971 m. Psichotropinių medžiagų konvencija. Šios kontroliuojamos medžiagos skirstomos pagal jų žalingą poveikį žmogaus sveikatai, kai jomis piktnaudžiaujama, ir pagal tai, ar jos gali būti vartojamos sveikatos priežiūros tikslams.

243. Prekursoriai (pirmtakai) – medžiagos, kurios dažnai naudojamos neteisėtai gaminant narkotines ir psichotropines medžiagas. Jų sąrašai yra paskelbti vadovaujantis Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolės įstatymu, 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 273/2004 dėl narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių), 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1258/2013, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 273/2004 dėl narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių), 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 111/2005, nustatančiu prekybos narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais) tarp Bendrijos ir trečiųjų šalių stebėsenos taisyklės.

244. Klausimai specialistams (ekspertams) teikiami su pastaba – narkotinių ar psichotropinių medžiagų grynojo kiekio pateiktuose objektuose nustatinėti nereikia, jei:

244.1. pateiktų objektų sudėtyje rasta amfetamino, metamfetamino ar MDMA ir bendras mišinio, į kurio sudėtį įeina šios medžiagos, kiekis neviršija 1 g;

244.2. pateiktų objektų sudėtyje rasta kokaino ir bendras mišinio kiekis neviršija 0,5 g;

244.3. pateiktų objektų sudėtyje rasta bet kokių narkotinių ar psichotropinių medžiagų ir jų bendras kiekis neviršija Narkotinių ir psichotropinių medžiagų nedidelio, didelio ir labai didelio kiekio nustatymo rekomendacijose, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro

2003 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. V-239 „Dėl Narkotinių ir psichotropinių medžiagų nedidelio, didelio ir labai didelio kiekio nustatymo rekomendacijų“, nustatyto nedidelio kiekio ribos.

245. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti narkotinių ir psichotropinių medžiagų tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus: Ar tirti pateiktų objektų sudėtyje yra narkotinių ar psichotropinių medžiagų ar jų pirmtakų (prekursorių)? Jei taip, tai kokių, koks jų kiekis?

246. Objektai ar priemonės, kuriomis narkotinės medžiagos buvo apdorojamos arba vartojamos, įvairūs asmenų, vartojančių ar platinančių narkotines (psichotropines) medžiagas, naudojami daiktai (asmeniniai daiktai, rūbai), ant kurių gali būti šių medžiagų pėdsakų, siekiant iširti „Ar ant tirti pateiktų objektų paviršių yra narkotinių ar psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų (prekursorių) pėdsakų? Jei taip, tai kokių?“, gali būti pateikiami tik išimties tvarka, kai objektyviai pagrindžiama tokio tyrimo rezultato svarba tyrimo sėkmei.

247. Narkotinių, psichotropinių medžiagų (prekursorių) lyginamieji pavyzdžiai neteikiami, nes narkotinių, psichotropinių medžiagų (prekursorių) lyginamieji tyrimai Policijos departamento KTV neatliekami.

DVYLIKTAJIS SKIRSNIS NEŠAUNAMŲJŲ GINKLŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

248. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti nešaunamųjų ginklų tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

248.1. Ar tirti pateiktas objektas yra nešaunamasis ginklas?

248.2. Jeigu tirti pateiktas objektas yra nešaunamasis ginklas, tai kokiam ginklų tipui, rūšiai ar modeliui priskirtinas tirti pateiktas objektas?

248.3. Kokiu būdu pagamintas tirti pateiktas objektas?

249. Norint pateikti kitokius nei nurodyti klausimus, būtina juos suderinti su specialistu.

250. Esant abejonų dėl užduoties atlikti objektų tyrimą skyrimo tikslingumo, reikėtų pasikonsultuoti su specialistu. Daugeliu atvejų galima atlikti objektų apžiūrą ir surašyti specialisto išvadą objekto apžiūros protokole, dėl to procedūra būtų gerokai greitesnė ir paprastesnė.

TRYLIKTAJIS SKIRSNIS PORTRETŲ TYRIMAI

251. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti portretų tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

251.1. Ar tiriamojoje ir lyginamojoje vaizdo medžiagoje (konkrečiuose vaizdo įrašo epizoduose) yra užfiksuotas vienas ir tas pats asmuo?

251.2. Ar užfiksuoto asmens atvaizdas pateiktoje nuotraukoje (konkrečiuose vaizdo įrašo epizoduose) yra tinkamas portretų tyrimui atlikti? (Klausimas užduodamas, jeigu dar nėra įtariamojo, kai dar sprendžiama, ar turima tiriamoji vaizdo medžiaga yra tinkama portretų tyrimui atlikti.)

252. Lyginamieji pavyzdžiai:

252.1. Portretų tyrimui atlikti reikalinga lyginamoji vaizdo medžiaga. Lyginamajam tyrimui atlikti reikia pateikti asmens ar lavono, kurio tapatybė nustatinėjama, nuotraukas, padarytas maždaug tuo pačiu ar kaip galima artimesniu laiku kaip ir tiriamoji vaizdo medžiaga. Specialistui, atliekančiam tyrimą, turi būti nurodytas laiko skirtumas tarp tiriamosios ir lyginamosios vaizdo medžiagos.

252.2. Portretų tyrimui atlikti siunčiami lyginamieji pavyzdžiai turi atitikti šiuos reikalavimus:

252.2.1. Atvaizdo kokybė turi būti gera, t. y. išorės bruožai turi gerai matytis.

252.2.2. Atvaizdai pagal pagaminimo laiką turi būti kiek galima artimesni tiriamosioms nuotraukoms.

252.2.3. Specialistui turi būti pateikiamos lyginamosios nuotraukos, padarytos pagal atpažįstamosios fotografijos taisykles, ir nuotraukos, kuriose pavaizduotas asmuo užfiksuotas tuo

pačiu rakursu kaip ir tiriamojoje nuotraukoje.

252.2.4. Jeigu portretų tyrimui atlikti pateikiamas vaizdo įrašas, lyginamoji vaizdo medžiaga taip pat turi būti nufilmuota. Asmenį lyginamajam pavyzdžiui reikia nufilmuoti su ta pačia vaizdo kamera kaip ir pateiktoje tiriamojoje vaizdo medžiagoje, kaip galima tiksliau išlaikant filmavimo sąlygas, kuriomis buvo užfiksuota tiriamoji vaizdo medžiaga (asmens atstumas nuo kameros, padėtis kadre, galvos pasukimas, apšvietimas). Filmuojamas asmuo turi keletą kartų, neskubėdamas praeiti pro kameras tais pačiais maršrutais kaip ir tiriamajame vaizdo įrašė.

252.2.5. Turi būti pateiktos lyginamosios asmens nuotraukos, atliktos tais pačiais rakursais kaip ir tiriamajame vaizdo įrašė užfiksuoto asmens. Visa pateikiama lyginamoji vaizdo medžiaga turi būti maksimaliai geros kokybės (didelė raiška, geras ryškumas, be suspaudimo, turi būti pateikti originalūs, nekonvertuoti vaizdo įrašų failai).

252.2.6. Asmenis lyginamajam tyrimui fotografuoti reikia fotoaparatai laikant 1,5–2 m atstumu nuo fotografuojamojo jo akių aukštyje, turi būti naudojamas kuo mažesnis vaizdo suspaudimas ir maksimali skiriamoji geba.

KETURIOLIKTASIS SKIRSNIS

TECHNINIAI SPROGMENŲ IR SPROGIMO APLINKYBIŲ TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

253. Sprogmenų techninių ir sproginimo aplinkybių tyrimų klausimams spręsti, be objektų, specialistams gali būti pateikiami dokumentai, kuriuose yra informacijos apie sprogmenų neutralizavimo ar sproginimo aplinkybes (įvykio vietos apžiūros protokolai, proceso dalyvių apklausos protokolai, įvykio vietos planas, schema, vaizdinė medžiaga, sprogmenų neutralizavimo pažyma ir kt.).

254. Klausimai, priklausomai nuo įvykio aplinkybių, suderinus su specialistu, gali būti koreguojami ar gali būti formuojami jų deriniai.

255. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti techninius sprogmenų ir sproginimo aplinkybių tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

255.1. Jei pateikiama medžiaga, panaši į sproginimą medžiaga:

255.1.1. Ar tirti pateikta medžiaga yra sproginamoji medžiaga? Jei taip, tai kokia ir kokia jos masė?

255.1.2. Jei tirti pateikta medžiaga yra sproginamoji medžiaga, tai ar ji yra tinkama naudoti? Jei ne, tai dėl kokių priežasčių?

255.2. Jei yra paimtos medžiagos, kurios įtariama, kad gali būti panaudotos savadarbių sproginamųjų medžiagų gamybai: Ar panaudojant tirti pateiktas medžiagas galima pagaminti sproginimui tinkamą sproginimą medžiagą? Jei taip, tai kokią?

255.3. Jei pateikiamas objektas, panašus į sproginimą:

255.3.1. Ar tirti pateiktas objektas yra sproginimas? Jei taip, tai koks, kiek ir kokios sproginamosios medžiagos jame yra?

255.3.2. Jei tirti pateiktas objektas yra sproginimas, tai ar jis yra tinkamas naudoti? Jei ne, tai dėl kokių priežasčių?

255.4. Jei pateikiamas komplektas objektų, panašių į sproginimą, jų dalis, sproginimo priemonės ir sproginamąsias medžiagas:

255.4.1. Ar tirti pateikti objektai yra sproginimas ir (ar) sprogmenys (-ų) dalys? Jei taip, tai kokios?

255.4.2. Ar panaudojant tirti pateiktas dalis galima pagaminti sproginimui tinkamą sproginimą? Jei taip, tai kokią? Jei ne, tai dėl kokių priežasčių?

255.5. Jei randamas aktyvuotas, bet nesproginęs sproginimas:

255.5.1. Ar tirti pateiktas objektas yra sproginimas? Jei taip, tai koks, kiek ir kokios sproginamosios medžiagos jame yra?

255.5.2. Dėl kokių priežasčių nesproginęs sproginimas?

255.5.3. Ar galėjo įvykti sproginimas nurodytomis sąlygomis (užduotyje atlikti tyrimą nurodyti konkrečias turinčias reikšmės bylai sąlygas)?

255.6. Jei buvo aptikti keli sprogmenys skirtingose vietose ar įtariama, kad buvo susprogdintas analogiškos konstrukcijos sprogmuo: Ar tirti pateiktas sprogmuo yra analogiškos konstrukcijos kaip ir sprogmuo, aptiktas kitomis aplinkybėmis (užduotyje atlikti tyrimą nurodyti aplinkybes) arba susprogdintas kitoje įvykio vietoje (užduotyje atlikti tyrimą nurodyti konkretų įvykį)?

255.7. Jei yra paimti aprašymai, brėžiniai, schemas, pagal kuriuos įtariama, kad gali būti (galėjo būti) gaminami sprogmenys ar sprogstamosios medžiagos:

255.7.1. Ar, vadovaujantis tirti pateikta informacija, galima pagaminti sprogdinimui tinkamą sprogmenį ar sprogstamąją medžiagą?

255.7.2. Ar sprogmenys (užduotyje atlikti tyrimą nurodyti konkretų atvejį) galėjo būti pagaminti vadovaujantis tirti pateikta informacija?

255.8. Jei tirti pateikiamos neutralizuoto sprogmens dalys:

255.8.1. Ar tirti pateikti objektai iki neutralizavimo sudarė sprogmenį? Jei taip, tai kokį, kiek ir kokios sprogstamosios medžiagos jame galėjo būti?

255.8.2. Kokia galėjo būti neutralizuoto sprogmens konstrukcija ir susprogdinimo mechanizmas?

255.9. Jei pateikiamas objektas, panašus į šaudmenį:

255.9.1. Ar tirti pateiktas objektas yra šaudmuo? Jei taip, tai koks, kiek ir kokios sprogstamosios medžiagos jame yra?

255.9.2. Jei tirti pateiktas objektas yra šaudmuo, tai ar jis yra tinkamas naudoti? Jei ne, tai dėl kokių priežasčių?

255.10. Jei pateikiamas objektas, panašus į šaunamąjį ginklą (granatsvaidis ir panašiai):

255.10.1. Ar tirti pateiktas objektas yra šaunamasis ginklas? Jei taip, tai koks?

255.10.2. Jei tirti pateiktas objektas yra šaunamasis ginklas, tai ar jis yra tinkamas naudoti? Jei ne, tai dėl kokių priežasčių?

255.11. Jei atliekami sprogimo aplinkybių tyrimai:

255.11.1. Ar įvykio vietoje įvyko sprogmens sproginimas? Jei taip, tai kokio?

255.11.2. Kokia galėjo būti susprogdinto sprogmens konstrukcija, susprogdinimo mechanizmas ir galingumas?

PENKIOLIKTASIS SKIRSNIS

TRANSPORTO PRIEMONIŲ IDENTIFIKAVIMO TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

256. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti transporto priemonių identifikavimo tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti (pavyzdinius) klausimus: Ar nėra pakeistas transporto priemonės identifikavimo numeris (VIN)? Jei pakeistas, tai koks buvo originalus?

257. Esant būtinumui ir poreikiui, papildomai galima užduoti tokius klausimus:

257.1. Kokia yra pateiktos transporto priemonės markė ir modelis?

257.2. Kada pagaminta pateikta transporto priemonė?

257.3. Ar nėra pakeista transporto priemonės kėbulo (rėmo) spalva? Jei spalva pakeista, tai kokia buvo originali?

257.4. Ar nėra pakeisti kiti numeriai, padedantys identifikuoti transporto priemonę?

258. Atliekant ikiteisminį tyrimą kai kuriais atvejais gali būti svarbu žinoti, ar tirti pateiktoje transporto priemonėje nėra sumontuotų kitoms transporto priemonėms priklausiusių detalių. Pažymėtina, kad kartais tirti pateikiamos transporto priemonių dalys, taigi tyrimo metu reikia nustatyti jų priklausymą konkrečiai transporto priemonei. Tokiais atvejais galimi pateikti klausimai turi būti derinami su objektų tyrimą atliekančiais specialistais.

ŠEŠIOLIKTASIS SKIRSNIS

TRASOLOGINIAI TYRIMAI IR EKSPERTIZĖS

259. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti trasologinius tyrimus, specialistams

(ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

259.1. Atliekant avalynės, transporto priemonių ratų pėdsakų, atskirais atvejais – drabužių pėdsakų tyrimus:

259.1.1. Ar avalynės (pirštinės, ridos) pėdsakas, rastas įvykio vietoje (konkrečiai įvardijamos pėdsakų radimo vietos), buvo paliktas įtariamojo avalyne (pirštinėmis, transporto priemonės ratais)?

259.1.2. Ar ta pačia avalynės pora palikti pėdsakai, rasti skirtingose įvykio vietose?

Pastaba. Klausimai dėl avalynės (drabužių ir ridos) pėdsakų tinkamumo identifikuoti yra nesprendžiami, todėl, nesant įtariamo asmens avalynės, įvykio vietoje gelinėmis (daktiloskopinėmis) plokštelėmis nukopijuoti avalynės pėdsakai turi būti nedelsiant pristatomi fotografuoti (skenuoti) į kriminalistinę laboratoriją. Žmogaus ūgis ir avalynės rūšis, dydis pagal įvykio vietoje rastus avalynės pėdsakus nenustatomi.

259.2. Atliekant įrankių ir (ar) mechanizmų pėdsakų tyrimus:

259.2.1. Ar įrankio ir (ar) mechanizmo pėdsakai, rasti įvykio vietoje, buvo palikti pateiktu įrankiu ir (ar) mechanizmu?

Pastaba. Identifikuoti pjaunamųjų (pvz., medžio, metalo rankinių ir motorinių pjūklų, grandininių vamzdžių pjaustyklių, frezavimo staklių) ir šlifavimo (pvz., dildžių, šlifavimo, graviravimo įrenginių) įrankių ir (ar) mechanizmų pagal jų paliktus pėdsakus negalima.

259.2.2. Ar įrankių pėdsakai, paimti iš skirtingų įvykio vietų, palikti vienu ir tuo pačiu įrankiu?

259.2.3. Kokiu įrankiu buvo palikti įvykio vietoje paimti įrankių pėdsakai?

259.2.4. Ar pateikta spyna yra techniškai tvarkinga?

259.2.5. Ar pateiktos spygnos ir rakto šifras yra vienodas?

259.2.6. Ar spyna buvo rakinama pašaliniu įrankiu?

259.2.7. Ar pateiktais įrankiais galėjo būti rakinta pateikta spyna?

259.2.8. Ar pateikta plomba buvo pažeista po pirminio plombavimo?

259.2.9. Ar drabužių mechaniniai pažeidimai padaryti tirti pateiktu įrankiu (daiktu)?

259.3. Atliekant objekto visumos nustatymo tyrimus: Ar objektai (šukės, plastiko dalys, nuopjovos ir kt.), rasti įvykio vietoje, anksčiau sudarė vieną visumą tarpusavyje (su pateiktu objektu)?

SEPTYNIOLIKTASIS SKIRSNIS VAIZDŲ TYRIMAI

260. Rekomenduojama, skiriant užduotis atlikti vaizdų tyrimus, specialistams (ekspertams) pateikti tokius (pavyzdinius) klausimus:

260.1. Ar galima pagerinti pateikto vaizdo įrašo dominančio vaizdo epizodo kokybę (nurodoma, kas turėtų geriau matytis)? Jeigu taip, prašome tai padaryti.

260.2. Ar galima iš pateiktos vaizdo medžiagos (nurodyti dominančio epizodo laiką, jei vaizdas tankintas – kameros numerį, apibūdinti objektą) atspausdinti dominančių objektų nuotraukas? Jeigu taip, prašome tai padaryti.

260.3. Ar pateiktame vaizdo įrašė (nurodyti dominančio epizodo laiką, jei vaizdas tankintas – kameros numerį) užfiksuotas objektas (pvz., automobilis, asmuo) yra objektas, kurio nuotraukos (vaizdo įrašas) pateiktos lyginamajam tyrimui atlikti?

260.4. Ar yra galimybė nustatyti dominančio automobilio markę, modelį bei valstybinius numerius? Jeigu taip, prašome tai padaryti.

261. Pažymėtina, kad asmenį, automobilio markę ir modelį, valstybinius numerius ir kt. identifikuoja atitinkamų sričių specialistai: portretų tyrimo, transporto priemonių tyrimo ir kt.

262. Vaizdo įrašuose užfiksuotų asmenų atliekami veiksmai, jų eiliškumas – nėra vaizdo įrašų tyrimų objektas, todėl tyrimo metu šie klausimai nėra sprendžiami.

263. Lyginamieji pavyzdžiai:

263.1. Lyginamajam tyrimui reikia pateikti materialų vaizdo informacijos šaltinį (CD, DVD

diskai, nuotraukos) su identifikuojamo objekto (pvz., automobilio, asmens) vaizdu, užfiksuotu maždaug tuo pačiu laiku ir panašiomis sąlygomis.

263.2. Tyrimui siunčiami lyginamieji pavyzdžiai turi atitikti šiuos reikalavimus:

263.2.1. Identifikuojamų objektų bendrieji ir individualūs požymiai turi būti aiškiai matomi.

263.2.2. Lyginamieji vaizdo pavyzdžiai turi būti kiek galima artimesni pagal įrašymo laiką ir sąlygas (apšvietimas, filmavimo ar fotografavimo kampas) tiriamiesiems vaizdams.

263.2.3. Kai su vaizdų tyrimu kartu yra skiriamas ir portretų tyrimas, pateikiami norimų nustatyti asmenų atvaizdų lyginamieji pavyzdžiai turi atitikti portretų tyrimų lyginamiesiems pavyzdžiams keliamus reikalavimus, kurie nurodyti Rekomendacijų III skyriaus septynioliktajame skirsnyje.

264. Kadangi dažniausiai vaizdų tyrimo tikslas yra sudaryti prielaidas tolesniam kitų rūšių tyrimui atlikti, rekomenduojama užduotyje formuluojamus klausimus ir lyginamosios medžiagos paruošimą derinti su vaizdų tyrimo specialistais.
